

Megjelenik a politika, tudományos és művészeti lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton, két-két íven. — Hírlője közül minden hirdetésményt egy apró betűjű szeletórától három ezüst kréért.

Előfizetni helyben a szerkesztő-hivatalban (Sebestyén-utca 288 sz. alatt, földszint) félévre postán 6, különben 5 e. forinttal, az országban minden, azonkívül csak a cs. kir. főpostahivatalnál Bécsben.

Szerda.

— 16. —

Február 23.

TARTALOM:

Magyarország és Erdély. Hermina cs. k. főhercegnő tetemeinek letétele. — I. Haladás. — Nyilvános hála Budapestemberbarátihoz. — Tudósítások: Heves, Szepes, Nógrád megyék közgyűléséről. — Megyei rövid közlések és vidéki hírek. (Honti és tolnai közgyűlésről. — Aradban gr. Dessewly Aurélnak a megyei kórházban örökítendő emléke.) Magyar partvidék.

Ausztria. Az Allg. Z. egy bécsi levelezője az elhunyt gr. Dessewly Aurélról.

Nagy Britanniá. (Pillantás a francia és angol parlamenti munkálatok folyamára. — Francia lapok véleménye az angol trónbeszédéről. — Brougham lord nyilatkozata a felsőházban a gabnatörvényekre nézve. — Eszterházy Miklós hg egybekelése 's a t.)

Franciaország. Hírlapszerkesztők és nyomtatók közti surlódás. — A francia vaspályák miniszteri terve. — Ganneron indítványa megbukik.

Németország. A badeni 2dik kamarában a bírói eljárásról nyilvánosságáról.

Oláhország. Követválasztások; mostoha kilátás a fejedelemre nézve.

Mexico. Santa Ana zsarnoksága.

Keletindia és China. Az angolok változó szerkesztése.

Vegyes közlések.

Ör. Észrevételek a P. Hírlap 89d. számú Értekezéjére.

Hírló. Hivatalos jelentések.

Magyarország és Erdély. Üdvezült Hermina cs. kir. Főhercegnő asszony holt tetemeinek letétele.

☉ Vannak az életben pillanatok, melyek minmagunkkal bizonyos rendkívülit vétetvén észre, keblünkben közös az öröm vagy fájdalom, melyben a színléstelen természet utján vetélkedve osztozunk. A részvét e pillanata a monarchia fővárosában és föl szertetekintve Budapesten mintegy testessül, 's összeolvadt hangon hallatá a fenséges Nádor leányának, Hermina (Amalia, Mária) főhercegnőnek gyászos kimulta fölött kínos fájdalom-egyesítette szavát. A magyar nemzet tisztességgel Nádorát, 's fenséges Családját sajátjának tartva, hő vonalammal ragaszkodott mindig boldogítójához, 's örövendett örömei, búba merült fájdalmi fölött. Minden családtagja, testvér vagy csak barát is fel fogja a fájdalmat annak veszteségén, kihez bármi tekintetben közelebb állott; 's midőn a fenséges Nádor, István főherceg fíjával hason kedvességű leányát—ez utóbbinak iker testvérét—élte legvirágzóbb szakában elveszté, az ebből eredt iszonyú fájdalmat azon kípótolhatlan veszteség neveli, hogy a boldogult főhercegnő volt az, ki az isteni gondviselés által az idő és események terhes súlya alatt elagódt fenséges atyjának leggyengédebb, leghivebb 's bizonyára legtöbb enyhülést szerző ápolására rendeltetett. Ő—az üdvezült—volt az, ki rendkívül szeretett testvéreinek közjára szentelt életét öröm vagy fájdalom környezte terhes szakaiban azon részvétet bizonyította volna, mely az örömet sokszorozva nevelni, a fájdalmat tetemesen enyhíteni szokta. És Ő nincs többé! A magyar Nemzet, mely imádott Nádorában él a legszebb jövődönk, természetesen ez így Őt is közel sújtó veszteségben milly élénkül osztozik, tanusítja azon kimondhatlan részvét, melyet képében a siralmas hely-szinén Budapest kifejté. A dicsőült Fő hercegnő holt tetemének legfőbb rendeletre a budai kir. lak főhercegi sirboltjába ohajtott letétel végetti szállítása híre tolongva gyülekezelt a sokaság, 's a teli idő daczára is—nem tudva a megérkezés gyász óráját—naponkint órákat tölte szomorú várakozásában a boldogult iránti tisztelet 's a fenséges család iránt tanusítandó részvét bizonyítására; míg végre f. hó 19 — 20ik közti éjjelen a szinte minden felszólítás nélkül Buda fővárosa ré-

széről Buda-újvidéknél kiállott polgári lovaskatona-csapat és nép kíséretében megérkezett az üdvezültnek holt teste minden rendű 's osztályu lakoságnak színt olly mértékben érzett köz fájdalomra, mint élteben látatásával tapasztalt köz öröme; 's bár az udvari jelentés tartalma szerint holt tetemei azonnal teljes csendben voltak a sirboltba letendő, Nádor Ő Fensége mindazáltal engedve az üdvezült főhercegnőnek még egyszer bárcas holt tetemében is látni ohajtott közkívánatnak, tekintve ezt egyuttal a főhercegi család iránti szeretet és hajlandóság újabb bizonyosságának, kegyesen megrendelni méltóztatott: hogy fenséges leánya holt tetemei február 20kai délutántól másnap délutáni 2 óráig a királyi palota templomában köz szemléltre kitéssenek. A közös részvét lelkesítette sokaság nem ment ez alatt, de tudult egykori büszkeségének végső üdvezetere, 's a folyvást több ezer látogató hangjai egyértelműleg tolmáclák a közös fájdalmat;—még a legalsóbb rendűek is, ismerve a boldogult leereszkedő nyájaságát, szelid lelkét, magas erényeit saját gyermeküknek siratva nézték a korán elhunyt fenséges Szűz holt tetemeit, melyek az e végre kellő díszszel készült, 's katonai és polgári öröktől, valamint udvari személyzettől, 's több egymást felváltó 's e végre önmagokat ajánló ifjú hivatalnoktól környezett halotti ágyon kitéve valának; délután 4 órakor a hercegprímás által a fenséges udvar személyzete, 's több egyházi, világi 's katonai főrendűek jelenlétében a holt test beszenteltetven, a sirboltba keves anyja—a nádor főhercegnő második hitvese, született Anhalt-Bernburg-Schaumburg Hermina Ő cs. kir. főhercegnő mellé tetetett örök nyugalomra; ma pedig üdvezült fenséges személye fölött a királyi lak templomában reggeli 10 órakor hasonlóan a herceg-prímás, 4 püspök, 's több egyházi személy segédzolgálat mellett mutatta be az Egek urának az engesztelő szent miseáldozatot, mely alatt az illőleg gyászbanlévő egyházi, világi, 's katonai méltóságok, és főbb rendűek, királyi hivatalnokok, megyei, városi 's egyetemi hatóságok, 's egyéb lakosok példás részt vettek a gyászos ájtatosságban; szíveikben könyörögve a Mindenhatónak, hogy engedve a fenséges Atyának csak 's egyedül az ausztriai uralkodó háznál tündöklő vallásosságban kereshető enyhülést, adja: hogy e Nemzet—mellynek szerető tiszteletét olly kimondhatlan mértékben bírja,—öröme 's javára magas erényei örökösében folyvást vele éljen. Budán febr. 22. 1842.

Osztozunk mi is és milliók szíve osztozik e fájdalomban; 's a tisztelt Beküldő által nyilvánított ohajtás valóságát az Egek urától imádvá kerjük.—Még azt jegyezvén meg, hogy Ő cs. k. Főhercegnék, országunk Nádorának mindkét Hitvese, és korán elhunyt kedves Magzatai magyar honunkban vannak eltemetve,—Főhercegné Nádorunk családja, hozzá legközelebb álló zálogait anyaföldünknek adta át,— hogy a kik velünk 's értünk éltek — a kéréshetelen sors-szabta nyugalmat is körünkben leljék föl!

† Pest, febr. 23. 1842.

Haladás. I.

Eszó olly eszmét fejez-ki, melyet a politikai szótárban már magánál az eszme határozatlanságánál fogva tökéletesen körülírni nem lehet. Mi a haladási vágyat „jobbravaló törekvésnek“ nevezük; 's miután illy ösztön mind az egyesek, mind a polgári társaság természetében gyökerezik, esoda é, hogy mindenki haladni kívánván, eszó olly divatossá vált, miszerint majd mindenki ajkáról halljuk hangzani?

Az egyesek haladása, vagy azon tökéletesítési vágy, mely bennünk létezik, politikai értekezésünk tárgya nem lehetvén, erről, figyelmezőleg a polgári társaság kötelességire; — az egyesek által pedig méltán követelt jogokra nézve csak azt jegyezzük meg: hogy az első feledi hivatását, ha nem munkálkodik arra, hogy a kitűzött cél elérjék, — jogai körét pedig áthágja, ha az egyesek szabad mozgását jobban korlátozza, mint ezt a polgári társaság céljai megkívánják. —

Mi a polgári haladást illeti: nem tartjuk főlőslegnek, sőt a jelen időszakban, melyben vágyok vágyakat, tervek terveket, új haladási eszmék újabbakat sebes villámoként követnek, melyben olly gyakran a haladásnak helyét változási viszketőség, a megfontoló józan kiszámolását forróház bitorolja, illy időszakban, mondjuk, szükséges is, hogy némely főelvek 's alapszabályok iránt tisztában legyünk, melyek elmellőzésével a haladás nem valódi haladás, hanem a mi ezzel olly közel áll „haladási névvel czimzett viszálypés“. Haladni akarunk mi is, és épen mivel haladni akarunk, ohajtanánk felállítani olly valamit, a mi haladási mozgalmunkban egy szolgálja, mint szemnek a mikroskop, mint tengerésznek az irányító, mint számtannak az egyszerű; és ha ezen czélt a statusgépezet complicit állapítja miatt e lapok keskeny köre, vagy erők gyengesége miatt tökéletesen el nem érhetjük is, annyit azonban kötelességünk mellánylása ébresztvén a gondolkodó tehetséget, fognak találkozni ollyanok, kik ekkorig minden egy nevezett haladási kérdés megleg felfogásában egyedül a szépen hangzó szavak hatalmától, vagy szívük megleg érzelmétől vezéreltettek; a kik azonban a tárgy fontossága föl-ébredt érzetében ovatosbak lesznek, szavak és szívök érzelmén túl többet kívánandók; — és ha majd a szavak ideje leperog, 's ha a szív megszűnik az ész kormányát veszve uralkodni, 's ha mi chez bármi csekély részben járultunk, jutalmazva léssen munkálkodásunk, „mert változtatni ugyan kevesbet fogunk, de többet haladni.“

Szeretik némelyek azon kérdést tenni: vajjon az anyagi vagy szellemi haladásnak van-e elsőbbsége? — Mi ezen elsőbbség iránti harcot érdekesnek nem tarthatjuk, mert bármelyik részre hajolna is a speculativus okok túlnyomósága, annyi bizonyos, hogy hiányunk érzete szellemi 's anyagi haladásra ösztönöz; itt csak azt ohajtjuk megjegyezni, hogy munkálkodásainkban egyiket se feledjük; kölesönös viszonyban munkálkodik egyik a másikért; 's mind kettő cél is, eszköz is. Nem mellőzhetjük el azonban nyíltan kimondani azon tapasztalásunkat, hogy hazánkban kivált a szellemi haladásban, 's éppen ott, hol legnagyobb ovatossággal kellene a tervekkel fölépni, ott felejtjük meg is leginkább azon méltányos, sőt szükséges tekinteteket, miket minden haladási kérdésben szem előtt kellene tartanunk, — mert ha minmagunk hite is az, hogy a szellem azon isteni szikra, mely a polgári testületet áthatva, csudakép munkálkodhatik; de tapasztalásunk egyszersmind szomorú tanít, hogy ez gyakran lobbanótüzzé válik, mely dül 's emészt, — 's még szerencséseknek tarthatjuk magunkat ez esetben, ha szalmatűz, a mely hamar fellobban, de könnyen el is alszik.

Ezeket azért érintők, hogy azon szabályokra, miket minden haladási kérdésben szemünk előtt ohajtanánk tartatni, mindig figyelmezzünk, de leginkább ott, hol figyelmünk mellőzése szellemi haladásunkban legkártékonyabb.

Ezeket előrebocsátva igénytelen véleményünk szerint, első főszabály lenne: „figyelmezőleg Hazánk jelen állapotjára és szellemi és anyagi erejére, haladni.” Es így ki p. o. a neveletlen nép-osztálynak bírói vagy képviselői hatalmat kíván tulajdonítani, vagy erőnk túlhaladó, bárha egyébként hasznos utakat, vasutakat, csatornákat 's a t. nemzeti adózás vagy kölesön úján akar létre hozni, vétkeznek ezen szabály ellen, mert olyanoknak adna egy részben képességeket túlmúló hatalmat, kikről józanul fel kell tenni, hogy legjobb akaratuk mellett is e feladásra szükséges tulajdonokkal nem bírnak, 's így játékká válnék a bírói hatalom, gúnynyá a képviselés; — más részben pedig oly gyönyörű eseményt idézhetne előbbtől elő, mely fizetési tehetlenséggel kezdődne, és a nemzeti becsület elvesztésével végződne. Ez utolsó tekintetben Északamerika néhány statusinak legújabb eseményei szolgáljanak intőpéldául, ha valaha e részben korlátokon túl akarnánk haladni, noha, fájdalom, éppen a vállalatok ügyében ekkorig sokkal kevesb történt, mint minmagunk ohajtanánk, sőt már alkotott törvényeink meghagyásánál fogva is méltán követelhetnénk. Szinte nem keveset vétkezünk e szabály ellen, ha minmagunkét elhanyagolva, hazánk növényeit azért, mert nem külföldiek, rozszaalva, vagy ollyakat ültetve át, melyek gyümölcsei éghajlatunk alatt meg nem érhetnek, oly mesterséget, vagy talán művészetet üzünk, melyet majmolásnak szoktunk nevezni. Szolgáljon ugyan a külföld is kincseivel, mienket szaporítandókkal, de főleg honunkat tanuljuk meg jól ismerni, 's mivel a jelen a multnak következménye, ne csak honunk jelen állását, de következményekkel, ha valahol bizonyosan nálunk, dús multját is: kezdjük külföldi utazásaink előtt hazánkat bejárni, 's mielőtt más nemzetek constitúciója tanulásában buvárkodnánk, tanuljuk minmagunkét ösmerni; 's ha mindkettőt tehetjük, jó, tegyük, sőt tanuljuk a világ történetét, geographiáját, statistikáját 's; nagy, kimondhatlan nagy kincs rejtezik ezekben, ha feltalálni tudjuk; azonban ha e tulajdoni minmagunkban nem érzünk, 's erőnk és tehetségeinkben azon mérleg mutatkoznak, miszerint ezt nem ovasni egyedül, de megtanulni ránk nézve lehetetlen, egy még is, mit kívánt ha saját hazánk dolgaihoz szólnak, méltán követelhetnek tőlünk, 's a mi nélkülözhetetlen és pedig: Hazánkat illető tudományok megtanulása, és honunk legkisebb ágazatában ismerése. Ovakodjatok pedig uraim ollyaktul, kik az Allgemeine Zeitungból vagy egy kis pamphletből tanult szép szavakkal cserélik fel a Corpus Juris obscuritását, 's még kérkednek, hogy törvénykönyvünket soha nem olvasták; ezek honunkat nem ismerhetik, 's ha bár egyébként igen okos és becsületes emberek lehetnek, — sőt ha emberek teremthetnének — ha a teremtetteket tetszésök szerint, mint valami gépművet mozgathatnák, akkor még okos politikusok is volnának; — utópiát, platonit respUBLICÁT vagy a törökök harmadik egét varázsolhatnák hazánkra; de egy kis hibájok van, hogy emberek, és pedig ábrándozó, ritkán használható 's ollykor veszélyes emberek; ezekkel bizony mi úgy vagyunk, mint azon orvosokkal, kik szép systemákat alkotnak, de betegek rendre halnak. Uraim, illyeket orvosokul ne választatok.

Vagyunk é mi meghíva hazánk bajai gyógyításában résztvenni, vagy nem: ez azon méltánylástul függ, mely fellépésünket követendi; mi azonban jól ismervén erőnk gyöngeségét, már előre is mondhatjuk: illy valamit nem is igénylünk; egyben reméljük azonban törekvéseink sikerét. Szándékunk élethű rajzot nyújtani olvasóinknak megyei életünkről, rajzolatainkat pártérdek sem rutítani, sem szépiteni nem fogja; mert kéréseketlen igazság vezetendi esetünket, 's ez által mit elérni akarunk, elérni reménylünk, az: hogy hazánk jelesbejei használják az adatokat polgári testületünk jelen állásának megismerésére: a bajt, ha mi nem is, feltalálják és gyógyszerert nyújtandnak majd azok, kiket a nemzet érdemlett bizodalma felhivand; 's ha mi is úgy, mint lapársaink ollykorollykor kontárkodnánk, ne tulajdonították ez nekik és nekünk vétkül, — forró szeretethen fogjuk keresni, és fellelni mentségünket,

törekvésünk szabályaul tévén, hogy szerény javaslatunkat mindig bélyegezze: méltánylása hazánk jelen állapotjának, szellemi és anyagi erejének.

Mit 2dik fő szabálynak szeretnénk tekinteni: „Haladjunk fenálló törvényeink tiszteletben tartásával.” Ezek alkotmányos épületünknek talpkövei, polgári testületünknek organicus részei. A tiszteletlenség hideg illete, a gúny és gyűlöletesség rágó foga, halasankint is, ha észrevehetlenül is, de annál biztosabban porhanyúvá teszi épületünk köveit 's kíméletlenül gyöngíti polgári testületünk alkotórészeit, 's vajmi csekély vihar szükséges akkor, hogy alkotmányunk épülete rommá, 's az elgyengült test, aligismerhető vázává változzék. A törvényeink tisztelete iránti szabály véleményünk szerint olly annyira kétségtelen, hogy ezt mi még hibás törvényink iránt is, és azon elvászító pontban is, midőn ezek változtatni terveztetnek, a haladás szent ügye nevében méltán követeljük. Nemde könnyen történik, hogy bármi okoknál fogva a törvény változása, a haladási eszme létrehozása meg nem történik, vagy későbbre halasztatik, csodálkozhatni-é akkor, hogy a miről tiszteletlenséggel irottakat olvastunk, a mit szavaink 's irásink által gúny és gyűlölet tárgyává tettünk, hogy azoknak végrehajtásában hanyagokat, sőt ha különös erő nem fejlődik, ezek teljesítésében makacsokat is kényszerítettünk szemlélni? — De ez még tovább terjed, mert tudják, hogy kevés az ollyan törvény, mely egy vagy más osztálynak e vagy amaz egyének érdekibe ne vágjon, 's ha ez áll, főleg kiváltságokon alapult országunk alkotmányára nézde áll, — és csak nyissuk meg a tért, kevés leszen a nem hibás törvény, 's kevés ollyan, melynek végrehajtásában a fenérintett szomorú következményektől tartani ne lehetne 's akkor majd egy mérges miasma hatja keresztül észreveetlenül az egész, különben is fogékony polgári testületet, 's megszűnik azon pietás, melyel törvényeinkre, mint szabadságaink meg annyi őrzjére kell tekinteni, és a törvények iránti általános tiszteletesség, melynek a jogalkotásnak a legfőbb ingerültség symptomáiban, bár meggyógyítható betegségét egyedül, nem pedig kérlelhetlen halált jelentők! Törvényeink és szabadságaink oltárát pedig hamis istenségek foglaladják el; nevei, önkény vagy szabadoság. — Hazánkat illetőleg most egyszer többeket elmellőzve, csak azt jegyezzük meg, hogy a jobbágytelken lakozó nemesség adózása iránt hozott 1836: 11. t. cz. sok megyében még most hajtattott végre, holott más megyéknek hasonállásu nemesei már rég az idézett törvény előtt járultak illy nemű terhek viseléséhez; — a nemzeti színházra tett ajánlatok pedig még most sem szedettek be; 's ezek csak éppen most alkotott törvények, 's nem a Corpus Juris avas obscuritásai; vagy talán rettegünk kell, hogy már a veszélyes láz hazánkat is megszállja? — Ezt még nem hiszszük, hinni nem akarjuk, 's jövendőre is örködni fog felettünk a gondviselés, 's virasztani a nemzet értelmességének csillaga; — mi minket illet nem feledvén hivatásunk kötelességeit itt is ott is az emlékezetet felébresztendjük törvényeink teljesítése iránti kérelmünk előterjesztésével, 's hiszszük, a szerény kérelem nem fog nekünk rossz néven vetetni, és ollykor ollykor siker koronázandja cselekvésünket.

Komoly 's talán igen is komoly némelylek szemében az illynemű hírlapi értekezés; mi azonban nyíltan megvalljuk, hogy politikai lapjaink becsét, főleg az illynemű, ha bár tökéletesnek ohajtott cikkekbeül merítjük, 's reméljük, tisztelt barátunk Pulszky (P. Iiban közölt) szavai szerint hogy t. olvasóink nem egyedül a paprikás ételt, de a komolyabb értekezéseket is szívesen fogadják. — Ez bátorít a többi haladási szabályoknak jövő lapjainkban törtéendő előterjesztésére. — Egyébiránt az elvont (abstract) eszmék jövendőben igen ritkán foglalandnak el bennünket, tudván, hogy a specialitásokkal ha nem olly általánosan de biztosabban hathatunk. — Végre egy kéréssel fejezzük be mai értekezésünket, elhunyt 's elvarátunk gróf Dessewffy Aurel szavaiban foglaltal: „Ne feledjük, hogy Magyarországnak még számosak azok, kiknek minden legkisebb hiba,

melyet a javítások baráti elkövetnek, örvendetes ürügy és alkalom a jót is eltaszítani magoktul, és azt mások előtt gyűlöletbe 's gyanuba hozni.”

Nyilvános hála Budapest emberbarátihoz. Azon pénzadományok, miket a két szomszédváros nemeskeblü emberbarátai, Budapest két jótékony nőegyesületének felszólítása következtében, az új-évi köszöntések megváltásául, mult évi decemberben lefizettek, Budán 487 fr., 38 kr., 's Pesten 576 fr. — kr., összesen tehát 1063 for. 38 kr-ra terjedtek pengőben, melyben a két egyesület egyenlőn osztozott. — E mennyiség Pesten, a télen át különösen szenvedő szegény és szűkölködő családok közt gondos lélekisméretességgel osztatik el. Budán pedig régóta azon gyógyszerek megfizetésére használtanak ez adományok, mikben budai házi szegények az egész év folytában, a budai jótékony nőegyesület kirendelésére ingyen részesülnek, a városi gyógyszerházakból. Így például csak a legközelebb lefolyt 3 évet idézvé, az egyesületnek beadott gyógyszerházi árjegyzékek 1839ben 1081 fr. 17 kr., 1840ben 1421 fr. 18 kr., 1841ben 1461 fr. 12 kr-ra rúgtak váltóban, ambar a díjnak mindég csak fele számítottat föl, mint hogy az illető gyógyszereszek, a szenvedő emberiség iránti buzgó részvétből, követeléseik felét elengedni szíveskedtek. A gyógyszerek ezen ingyen történt kiosztása által gyakran több családban az atya vagy anya tartatott meg életben, kik különben szegénységök miatt mulhatlanul elvesztek volna, mi családjaikat végső inségbe vala döntendő. — Minden emberbarátnak szívemelő örömeire szolgáland tehát annak meggondolása, hogy adakozásával számos szerencsétlen szenvedőnek törtettek le bánatos könyvü. —

A Komáromi biztosító Társulat részvényesei, kik eddig is Pesten szokták felvenni az osztalékot, magokat ez iránt H. avas József urnál, Sebestyénpiacz 291. sz. alatti házában jelenthetik.

(Hevesbő). † Eger február 17kén 1842. Némelly érdektelebb tárgyakat kivéve, a febr. 14ikei gyűlést B. P. L. birtokából, előleges biztosítás útján lefoglalt javakból, a tömeg-gondnok által erőhatalommal megakadályoztatott kielégítési végrehajtáshoz, a váltó-törvényeszek kívánta csakugyan ki is rendelt hatalom-karfeletti vita húzta ki. Feb. 15én azonban szőnyegre került a papi jószágok feleslegét népnevelésre fordítani indítványozó borsodi levél. A tisztválasztás óta ez volt első kérdés, mely a megyében jelenleg uralkodó szellem kifejtésére alkalmat nyújtott, és noha a tanácskozásokban a tisztikar csak kevés részt vett, örömmel tapasztalók, hogy e szellem fontolva halad. A levél felolvasatása után az elnök kérdé a KK. és RRket vajjon a levél érdeméhez rögtön kívánnak-e szólni, vagy ennek taglalását küldöttségre bízzák? A szabadabb-elvűek a küldöttséghez utasítást pártolák, — többen közölők e küldöttséget olly alakban kívánták, hogy abban minden, ki a gyűlésben szavazattal bír, eldöntőleg részt vehessen — 's a tárgy érdemébe, — ezt mint mondkák kellőleg felfogni rögtön nem képesek, — nem bocsátkoztak. De a számos többség a tárgy érdemébe erőszkedvén velős okoskodásokkal fejtették meg a borsodi levél irányát, mely a népnevelést az általa tán gyűlölt cath. papság javai elkobzására örvül kívánja használni, mi azon körülményből is kiviláglik, hogy a kérdéses levélben a népnevelés mellett, — noha mindig kétséges, vajjon anyagi jobblét nélkül tanácsos é a népnek mélyebb szellemi nevelést adni — igen kevés a papi jószágok elvételére minden lehető ok felvan hozva, továbbá hogy az eltétetni célzott javak eredeti rendeltetésöknek jelen korunkban is megfelelnek, mint tanusítják ezt — mellőzve a kisebbeket — több főiskola felállítatása 's a számtalan kegyes alapítvány, hogy e javak a nemesekkel egyenlő joggal adomány vagy végrendelet útján biratván, ezek felforgatása, 's a tulajdoni jog alap és statusban létezhető természeti törvények — melyek szerint mindenkinek birtokában biztosítottania kell — nyilvános megsértése nélkül, el sem vétethetnek sőt a célzott elvétel korunk irányával, mely mindenkit gazdagítani inkább, nem pedig ja-

vaitól m
va a re
dent ál
magány
kező jav
gyebeli
ván félr
cath. p
vállást g
illetlen
hez Bor
ért, és a
írást ten
megyéne
S. L., r
a borsod
nyelmüle
vánta,
status tu
és hogy
nustják
lást és
okaül alk
közül so
vannak a
hát, hog
javak ne
különben
ról szó;
kalatos t
ticitás
szültek;
tadni is
janak, r
milly i
sunk
gyo kb
árnak ta
támaszto
cath. val
sát javas
szatorláss
borsodi l
tétéleit h
volt olly
gyét véd
tulajdoni
kan, ezt
szólottak
ték, a r
sa tekinte
vél, azon
ne foglal
fejezések
ték, félr
A t
datása ut
szavai ne
szót, sz
fogaló sz
hetségeit
ke és k
akarattját
józanul h
nithatunk
lenleges
nem vagy
pálczája
jezhetese
székek e
doni jogb
Feb
vélemény
foglalkoz
zessel, h
nácskozás
érsektől
indítvány
tárgyazta

*) A m
gyüle
velez
litáni
nem
a tág
remé
egy r
helyr

vaitól megfosztatni kíván, ellenkezik; nem kívánva a repülve haladók sic volo sic jubeo-jának mindent áldozni,—e levelet, mint melly alkotmányos, magány és a tulajdoni jog elveivel merőben ellenkező javaslatot tartalmaz, népnevelés ügyében a megyebeli küldöttség már különben is munkálkodván-felretételni és miután a kérdéses levél a cath. papságot általjában sértő, 's magát a cath. vallást gúnytárgyul tevő, és törvényhatóságokhoz illetlen kifejezéseket foglal magában, 's Felső-hez Borsod megyének illy gúnyolásoktól eltiltatásáért, és a cath. vallás méltóságának fentartásáért felírást tenni, 's e határozatokat körlevélben minden megyének megírattatni javasolták. Ezeket czáfólag S. L., noha mint mondá készületlenül 's irigylve, a borsodi levél tartalma felett kárhözhatásokat könnyelműleg kimondók, sebes felfogó tehetségét nyilvánítá, hogy nézete szerint a papi javak mindig status tulajdonai 's intézkedése alá tartozók voltak, és hogy ezek nem „szent ne nyúlj hozzám-ok“ tanúsítják az eltörlesztett kolostorok 's tiszteli avallást és papságot, de a borsodi levél keletkezése okait alkalmasint az szolgálta, hogy, noha a papok közül sokan jószágaikat szent czélokra fordítják, vannak azonban, kik ezt nem teszik; ohajthatni tehát, hogy a törvény szerint is népnevelésre szánt javak ne legyenek bizonytalan kezelés alatt; itt különben sincs elvételről hanem csak szabályozásról szó; a javaslat nem is alkotmány elleni; sarkalatos törvényeinkben pedig már a hid és az aviticitás némelly körülményekébe is változást szültek; de ezeket a körülményekhez képest változtatni is kell; természeti törvényből ne igen okoskodjanak, mert ebből igen könnyen megmutatható, milly igazságtalan, ha egy ember társunk biborban, másik koldus-rongyokban jár; a haladást sokkal hatalmasabb árnak tarja, mintsem hogy ennek a tepsedők által támasztott borzadalmas képzetök gátot vehetne; a cath. vallást és papságot érdeklő gúny elhallgatását javasolta azon okból, mert Borsod hasonló viszsatorlással élhetne! (?)—Megjegyzendő, hogy a borsodi levél bármily színű pártolói gúnyos kitételeit helytelen 's illetlennek nyilvánították, sőt volt olyan, ki e kifejezések becsusását, a megyét védőleg a jegyzői hivatal szarvas hibájának tulajdonította. Miután a borsodilevél felretételre sokan, ezt egészen pártolólá S. L. kívül csak N. A. szólottak, néhányan küldöttségre utasítandónak vélték, a mérseket és szomszédi barátság fentartása tekintetéből szelid határozattá lón. A borsodilevél, azon jegyzőkönyvi megjegyzéssel, hogy a benne foglalt cath. vallási elveket gúnytárgyul tevő kifejezéseket e kettős megyék Rendei kedvetlenül veték, félre tetették.

A tanácskozás végén, midőn a végzés kimondatása után ellenörkődőleg felszólalni kívánó úr első szavai nem helyesléssel fogadtattak, hallottunk egy szót, szemrehányó 's tán magában fenyegetést is foglaló szót; habár az igen tisztelt úr jeles észtehetségeit, 's ügyes tollát örömmel elismerem 's békés és kölesönös bizodalom létrehozására törekvő akarattját hiszszük is — de erre törekedni minden józanul haladónak tán kötelessége? — nem tulajdoníthatunk ékesszólásának vagy tollának Heves jelenleges békéjét felzavarható erőt és hatalmat; és nem vagyunk hajlandók haladatosságából véleménye palczája alá annyira hajolni, hogy érzetünk kifejezhetője is tőlünk tiltva legyen.—Csanád mérszázékek eltörlesztését indítványozó levele mint tulajdoni jogba vágó, félre tetették.

Febr. 17. a szathmári pontok megrostálása véleményadás végett az országgyűlési utasításokkal foglalkozandó küldöttségre bizatott azon megjegyzéssel, hogy a már tegnap eldöntött Sik pont tanácskozás tárgya ne legyen.—Thuróc levele a két érsektől elveendő főispáni hivatal iránt, úgy P. M. indítványa, melly minden örökös főispán eltörlesztését tárgyzta, nem pártoltattak. *)

*) A mennyire értesítve vagyunk, Hevesnek ezen gyűlése korteskedés nélkül ment végbe; — levelezőnk azonban ezt nem érintvén, biztosan állítani nem merjük; — ha mindazáltal hiedelmünk nem csal, kétszeresen örvendünk, mert akkor a tárgyak jogszerű eldöntésén kívül, még azon reménnyel is kecségetjük magunkat, hogy egy részt Hevesen a sokáig zavart, de immár helyreállított Béke lengedez, másrészt pedig

(Szepeshöl.) Lőcse jan. 31. (folytatás.)

Pest vármegyének a reform. főiskola iránti felszólítása teljesítésül a járásbeli szolgabírák segélygyűjtésre megbizattak. — Bereghmegye indítványa a hónapok nevezetei iránt vizsanga nem talált. — Pestmegyének felszólításában foglalt fontos okoknál fogva a dunabalparti vasut létesítésének szorgalmaztatása 's Felső-hez intézendő felírás által fog pártoltatni. — Bereghmegyének a magyar vándorkönyvek iránti közlése részvételre talált, a sérelem megszüntetése iránt felírás határozottatott. — Temesmegyének a katonai önkénykedések iránt érkezett tudósítása, figyelmet gerjesztett, 's a kérdésben lévő bűnös kihágás elkövetőinek szigorú megfenyítetése 's Felső-hez szorgalmaztatott, sőt azon indítványt is szülte; hogy a magyar ezredébe külföldiek tisztükül ne alkalmaztassanak. — Szathmármegyének a 12 pont módosítása iránti közlése, és Bártfa városa kérelme a Hrabovszky-fele alapítvány tárgyában méltányoltatván, a többször említett választmányhoz utasítottatott. — Trencsénymegyének Cs. tábornok iránti közlése melegen pártoltatott; — Tolna és Fejér vármegyéknek az erdélyi nagyfejedelemség visszakapcsolatása iránti felszólítások nyomán, minden erdélyi törvényhatóság megkeresett; — Fejérmegyének a képviselői táblán alkalmazandó gyorsírók iránti levelezése fonálán, 's es. k. Főhűségéhez az ország nádorához felírás történt.

Januar 24—29. A beligazgatási tárgyak közül említésre méltók: a) a katonaujczok állítása iránt érkezett felsőbb parancs teljesítésül, — azoknak számbavétele mellett, kik más törvényhatóságoktól visszaköveteltetnek, a még hátralevő helységek az első sorshuzás alkalmakor történt sorozat szerint, a rájuk hárított ujczok számát pótolandják; de mihelyt a szökevények haza térnek, vagy másutt elfogattak, a most állittattakkal ki fognak cseréltetni. — b) Az illető országgyűlési választmány egyik osztályának a katonai laktanyák tárgyában történt küldöttségi egyezkedésekről bemutatott tudósítás, melly szerint a megye föltételeken egy osztály lovas katonaság elfogadására szükséges épületek felállítása iránt nyilatkozott, az országgyűlési utasítás előkészítésében munkálkodó küldöttséghez utasítottatott. — c) Az út- és hid-vámok vizsgálatáról első alispán ur által beadott jelentése fonálán, sajnosan tapasztaltatott; hogy 1732dik évtől fogva a vámok meg nem vizsgáltattak; azóta a kolínoczi vám, melly gróf Csáky család birtokában vala, 1795ik évben megszünt, a késbárki, remethei, szomolnoki, markusfalvi és lőcsei megerősített, de a vámdij módosítást szenvedett, nevezetesen pedig az eddigi a gyalogoktól és kebelbeli lakosoktól törvénytelenül szedetett vám, valamint a lengyelek és belföldiek, a keresztyének, és zsidók közt divatozott különbség megszüntetett; — a Szepes-váralja XVI városában létező, és gr. Csáky Emanueltól „absque evictione“ szerzett vámjog, miután a szabadalommal járó terhek a megye adózói által teljesítetnek, eltöröltetett, és Lőcse városa által a kapu- és hid-felhuzás czime alatt szedetett súlyos vámdijnak neme, miután sem kapu, sem hid többé nem létezik, bírókép megszüntetett. — d) Az adó ekép határozottatott meg: hadi adó fejében Szomolnok bánya-városa szerződés mellett fizet 2333 ftot 2¹²/₁₀₀ krt. pp.; a többi adózóra kivetteltett: 45,451 fr. 18¹⁴/₁₀₀ krt. pp. házi adófejlében a X lánccsások helyei fizetnek: 326 for 48³⁰/₁₀₀ kr. pp.; a többire háramlott 42,762 fr. 24³⁰/₁₀₀ kr. pp. — e) A zsidók által fizetendő türelmi adó biztosabb beszédetése iránt rendszabályok terjesztettek elő; melyek jóváhagyatása után megengedtetett, hogy elválasztott bíráji apróbb pörös ügyeikben az 182¹/₁₀₀ik

megnyugvást lelünk abban, hogy nem használtatott oly erő, mellynek tanácskozásainkban határozni nem szabad. — Minden nemesnek törvényeink által kijelölt jogait tiszteljük mi, és az őket illető befolyást tőlük meg nem tagadjuk; de a mint ohajtanunk szabad, 's a dolog természetéből foly, hogy az, ki a tárgyhöz nem ért, ahhoz ne szóljon. — úgy azt méltán követelhetjük, hogy Hazánk alkotmányát különösen hasonlíthatlan municipiuminkat veszélyeztető lélek-vásárlások szünjenek-meg. — Megyei eltűntnek hű tükrét akarván mindenkor adni, t. levelezőinket felszólítjuk, méltóztassanak békes közléseikben e körülményre különösen figyelmezn.

évi 20. t. cz. Iső szakaszának fonálán, a felek által kijelölt bíróság gyanánt ítélhessenek. — f) A megyében eddig az év végével divatozó számbavétel, mellynek alkalmával a helységbírák a gyűlések helyére az adókönyvecskékkel bejönni tartoztak, sok költséget okozván, ezen eljárásnak változtatása egy választmány által fontolóra vétetni rendeltetett. — g) Müllenbach m. városának községe 40,000 pengő forinttal nemcsak urbéri tartozásait örökre megváltá, hanem az erdőket, a kisebb királyi jogokat, valamint a híres smecksi fürdőt is, melly a Tátra csucsa alatt fekvén, 's hideg gyógyintézettel lévén ellátva, évről évre több vendéggel dicsekedhetik, és melly mult évben a szász király 's Felső-hez személyes látogatása által még híresbé lón, 32 évre zálogba vevé; és így Szepesben 10 év alatt, már 5 vagyonosabb községek minden kényszerítés nélkül örök megváltási szerződésre lépven, visszanyerték előbbi szabadságukat. Ez ország-historiai tekintetben nevezetes: mert Gölnicz, Remethe, Nagyszalók, és Müllenbach (az ötödik Wagendrüssl, eddig a Mariássy-család birtokában vala) a Zápolyák és Thurzók alatti forradalmi időkben elvesztvén szabadságaikat és kiváltságukat, az idő lelke szelidre változván, minden erőtetés nélkül megnyerték előbbeni önállóságukat. Ez a béke és józan haladás malasztja!

Nógrádból f. e. febr. 6án. A P. Hirlapnak imént kezémhez került 114dik számában a nógrádi közgyűlések folyamáról tett közlést fészült figyelemmel olvastam; mert őszintén megvallom, az élet legédesebb érzelmei szállnak meg akkor, midőn megység állása-, igazgatása-, viszonyai- és érdekéről a nyilvánosság térmezéjén bármily parányi részletekben, de mégis azokkal, híven tükrözve, értesülhetek. — Figyelmem jutalmaztaték egyrészt, mert a közlő tudósítása elősoraiiban elnök-alispánunknak a megyei beligazgatásról tett buzgó jelentését említve, aziránt a megyei közönség hálás részvételének 's méltánylásának hű tolmácsa vala; — másrészt, mert a közlőnek fejedező korában e nyilvános pályán elhatározott föllépése tiszta szándékát, a haza-oltárai áldozásvágyat, lélek-függetlenséget, 's szóval mindazon jót, minek termékeny anyafölde egyedül csak a valódi polgár értelmes szive, 's nem elfogult keble lehet, feltételez. — Azonban a romai pápa 's szentsége brevájének tárgyalását illető előadáson, nyíltan kimondva: botránykoznom kelle; botránykoznom, ismételve mondom, egyoldalú 's valóltan elsorolása miatt, 's megvallom, ha a közlővel közelebbiről ismeretségem sok szép és szilárd tulajdoniról kétkedni engednének, e sorai után képes volnék azokat megtagadni, vagy könnyen egy igen nagy közönséggel kezét fogva, minden divatos indítványokat, az élő törvények lerombolásával is, neki rohanó felekezet 's párt emberének is nevezném.

Nehogy azonban a tárgy érdemétől eltérjek, említi K. F. bíró indítványát, a mellyben Nógrád Rendeit a sértett törvény, — talán az 179¹/₁₀₀: 26. cikk? ótmára felhívja; mert, úgy mond, a pápai breve a törvénybe vág; 's hogy az egyházi rend a törvény értelmezése (?) végett egy kül hatalomhoz? folyamodott, holott az 1791: 12. törv. szerint: e hatalmat a fejedelem, egyetértve a nemzettel, egyedül országgyűlésen gyakorolhatja; felhozza végre, Ulászló III. D. 63. cikk 4. §. szavait, — 's hogy ez intézkedés által a házasság köz czélja, a „szereket“ meghiúsult, — 's hogy mindezekhez képest 's Felső-hez felírást javasolt: mellyben mindezen aggodalom kifejeztetvén, a pápai breve megsemmisítése kéressék, kijelentvén azt is: hogy a Rendei ideiglen is jogaik fentartására intézkedendek. Hogy az indítvány így történt: kétségbe vonni annálkevésbbé kívánom, mert elismerem, hogy a gyorsírói tehetség áldásiban ekorig nem részesülhettem, — de a közlő milly andalgások között lehetett, midőn az indítványt illy terjedelmesen előadta, azt mondja: „ez indítványt az ellenfél csupa deferentiából egyetlen argumentummal sem támadta meg, — magyarázni nem tudom, hacsak a gondolatomból kiküszöbölni szándékolt felekezetességre! nem gondolok; mert ha az indítványt, mi csak egyszer szavaltatott el, képes volt felfogni, kétem: hogy az ellen-védokokat is feljegyezve dolgozó-asztalához ne vihette volna, mert azok több igen érdemes hazafi által, kik hazaszeretethen, törvények tisztelésében, szóval: polgári kötelességeik teljesítésében, bárkifől

is magokat felülmúlni nem engedik, elmondattak; ugyanis az indítvány visszatorlasaül felhozattak: hogy az egyházi rend, a vegyes házasságokat nemcsak nem akadályoztatja, sőt hogy előtte történjenek, követeli; — hogy a pápai breve kir. placetummal megerősítettén, azon aggodalmak, mellyek kétszeres felírásaikban is kijelentettek; 's mellyeket a placetum nélkül közrebozsított pásztori levelek születtek, megszüntetvük; — továbbá hogy épen akkor, midőn az egyházi rend tényei felett az 1791: 12ik törv. ellenében törvény értelmezése (?) miatt kárhozat mondatik, e bünnel az 1647: 14. — 's Ulászló III. D. 63. fejt. 4. §nak erőszakos alkalmazása által minmagunkat fertőztetjük, melly erőszakos törvény-magyarázások, értelmezések, 's hivatlan beavatkozások által a catholika hitnek ősi alkotmányunkkal egykorú 's törvények által is biztosított függetlensége támadtatik meg; mi ha nem egyéb, bizonyosan a kölcsönösség elvénél fogva is joggal követelhető: mert az 1791: 26. törv. világos: ut evangelici quoad ritus professionis unice a suis superioribus dependant; — 's így magok protestans atyáinkfiai felsőbbjeiket vallásuk szertartásiban rendelkezési joggal törvény által felruházván, milly önmegfelejtkezés, elfajultság, mi vallástalanságra vezet; ez pedig az immoralitás alapja; vagy is inkább fejtelenségre mutatna a catholikusoknál, ha a romai pápában olly „superior“ nem ismernének, kinek, a hit szertartásait meghatározó rendelkezéseinek hódolni kell; — említett az Ulászló III. D. 63. cikk 4. §nak ide nem alkalmazhatása; mert e törvény a „causis civilibus“ ekkben Romába folyamodót kárhoztatják ad turrim mancam, de koránsem a hit ágazatai tárgyában; ha tehát a romai pápa, a cath. hit szertartásait fölött rendelkezett; törvényes kötelezettségét teljesítette; 's idegen hatalomnak nem tekinthetik; felhozattak végre, hogy illy kellemetlen surlódások gyökeres kiküszöbölését kívánja a közbeke; mit a vallásos szakadások többnyire megszoktak zavarni; 's fájdalom! a hányszor szőnyegre kerültek, az ingerültség stadiumát elő is idézték. — Számátalan egyéb ok is hozott fel, mellyeket bizonyosan, ha e szükségét előre láttam volna, — tárczámban feljegyezve, most onnan egyenkint ide jegyezniem föl. Adná isten, hogy valahára már illy tárgyak vitatásánál elharapozott békétlenség magva kiirtatnék, 's kellemetlen, személyellenes nyilatkozások (mi csak az ügy ártalmára van), mellőztetnének; de naponta újabb 's újabb eszmevitásoknál élő törvényeink bosszús elmagyarázása, vagy ha nem tetszenek, avultaknak is kijelentése miatt, (értem megyei közgyűlésinken) kevés a reménység. —

Hogy az ellenfél ezen okoskodásával nem elfogult 's így a Pesti H. 114. számában a megyénk gyűléseit közlő is emlékezni fog, bizonyosan hiszem, — mert különben, ha bárki is a szerintem felhozottakat kérdésbe vonni kívánna, aznap tanácskozásinkban lelkileg jelenlétét megtagadnám; vagy ha nem párt emberének is, de bizonyosan a divat érdekülől készített feledékeny ellenfelemnek nevezném. — Ambar a feledékenységre (bár többször önmagáról) nem olly hiba, miert mindig kárhozatot mondva, a feledékeny számúzni kellene, mert így az emberi gyarlóság többször, mint nem, a kárhozat törével sebezte nek meg; de ha van körülmény, mi a feledékenységet kárhoztathatja, az bizonyosan a nyilvános lapokban a közügyek közönségességénél áll elő, mert mint egyes veledékesemet a törvény 's igazság körében előadó, felelettel bárkinek sem tartozom; más intézkedést azonban, kivált megyei gyűléseken előfordultak, mielőtt a nagy közönség elibe adjam, annak egyenességéről betűnkint meggyőződnöm 's azt tudnom kell, — nehogy későbbi értesítések, 's a valóság napjának felderültével pirulva a semmit-tevés körébe visszavonulni kénytessem.

Hogy azonban a közlő mind erről felejtkezve, az általa úgynevezett ellenfelek okoskodását mellőzte; sőt a szerinte elsorolt bölcs előadásoknak egyetlen védokkal is meg nem támadását nyilatkoztatta, nem esodáalom: mert a pápai breve által szerintök okozott sérelem orvoslását felírás útján sürgetők több rendű argumentumait is elhallgatta; p. o. az indítványozó táblabíró azt mutogatta: hogy a religio, a vallás mellékes tekintetű; hogy a dogma veszélyes 's utóbb is rosra vezet; hogy a romai pápát bár

Romában a szentek közé jegyeztesék, szentnek ismerni soha nem fogja; hogy ő előbb volt polgár mint keresztény (mondhatom argumentumok ad rem); többi okoskodását azonban elsorolni nem kívánom; már ez is igen sok, 's egyszer hallani már elég volt. — Bár ne ismételtetnének. —

Ez úgy tárgyalásokor mulatságos inkább mint bosszantó intermezzok is voltak; többi között egy főtisztviselőnk (cath.) megbánta, hogy Nógrád szülöttje (legalább nyilatkozata szerint); mert, úgymond, pirulnia kell, midőn e catholikus sérelmet itt többben nem sérelemnek tekintik, holott más megyékben azt magok a catholikusok védik, részéről a szónoki széken ovakodnám illy szemrehányásoktól, mert egyes véleményeket, ha azok tiszta meggyőződéssel 's nem mellékes érdeken alapulnak, tisztelni kötelesség, — de gúnyolni polgári bűn! — 'S ha illy esetekben a szemrehányó viszonortást szenved, méltán bünhőszik, (mi ez alkalommal meg is történt). Ugyanez a leczkésztetéseket is lehet hallani; sőt többször az „actio“ szó is hallatszott, míg végre P. egyik főügyvédünk által egész méltósággal az actionalis törvény, egyik vele különfelekezettü táblabíró ellen felidézett (lehet új-évi ajándékul); azonban a Rendek helyét nem látván az actionak; az az időzetre mint „nyomoru anathema“, mi a szabadszólást elfojtani nem képes, visszatorlatott.

Szerettem volna fehéti 's még jobban gyönyörködtem volna, ha a P. H. 114. számában a közlő mindezeket érdekelve, úgy érintette volna a felírást, mi szinte olly sok phrasikonon bukott át, 's mellyben szó sincs az ideigleni intézkedés által a jog fenntartásáról; mert csupán ő felsége, e tárgynak országgyűlésen elintézésére kéretett meg. Mindezeket említve inkább kivihatta volna az ügy tisztaságát, 's talán a közönség szánakozását is megnyerhette volna; mert valóban egyoldalú közlése nemcsak nem használt, sőt derogált ügyök szentségének.

Több tárgya is volt tanácskozásainknak, u. m.: 1) Főispán ur Heglevich Gábor gróf ő excellentiájának országos érdemiért főtárnoki hivatalba előléptetése hírlapok útján tudomásukra esvén a KK 's RRnek, e részbeni örömük 's mély tiszteletük kijelentésére küldöttséget rendeltek, melly küldöttség ő excellentiája főispán ur vezérletét kikérve, nádor ő felségének is tisztelendik; — végre üdvözlését teendi gróf Teleki József ő excellentiájánál, mint Erdély testvérhon kormányzójánál. — 2) Nemes Pest 's Pozsony megyéknek a dunabartói vasut tárgyában tett felszólításaihoz képest ő felségéhez alázatos felírás határozottatott. — 3) A hivatalos előfogatokról adott nyugtatványok vizsgálásával munkálkodó bizottság vélemény szerint, az uriszekeknél szükséges tisztviselői előfogatoknak is készpénzzel fizetése rendeltetett. — 4) F. S. gróf, minden nem hivatalos előfogatnak eltérését indítványozván ('s miert nem a hivatalosoknak is?) előadta, milly igazságtalanság az, hogy az ő bécsi hintaja (mit igen jó 4 lovas saját lovai is alig bírnak, mint ő maga állítja) elibe adott előfogat csak azon az áron fizetessék, mit, ha az egy könnyű sor kocsi elibe adatik, ez utóbb is elszegényülést okoz (Magam is igazságtalannak hinném, ha az ellenkezőt nem tapasztalnók, vagyis hogy a transzennalis helyeken, hol a pór legtöbb előfogatot ad, legvagyonosabb: mert nemcsak adóját lerója, de kenyérré is marad) — ennek miként lehető eszközésére az országgyűlési utasítások készítésével foglalkodó küldöttség véleményadás végett megbízottat. — 5) Tömlözeink roskadó helyzetben lévén, egy újabb terv jóváhagyása végett a nmélt. Hitótanácsnak fölterjesztett, ez új építés által a Hitótanács az 1840: V törvény megelőzését híven; az építés elhalasztását rendelte, átlátván azonban egészségtelen 's szűk állapotát tömlözeinknek, — ezen két körülmény megszüntetésére 's ideiglen rendezésére utasított; megyénk RRdei a fentebb említett törvény megelőztetését meg csak nem is gyaníthatván, de a két aggasztó körülmény megszüntetésére is bármennyi szorgoskodásai után olly módot, mi jövőben elkerülhetlen építésnek akadályul ne szolgálna, vagy a pénztár terheltesse nélkül történhetne lenne, nem találván: azok építhetése végett a nmgu Hitótanácsot újabb felírásban megkérte. 94.

Rövid közlések.

Hont megyének folyó évi február 14ikén kezdődött közgyűléséről előttünk egy részletes tudósítás. fekszik. Míg azt terjedelmesebben közölhetjük, előlegesen csak azt említjük meg, hogy a gyűlés két első napja az annak előestéjén történtek által még inkább felingerült pártszenvedélyeknél fogva fölőtte zajos vala. Köz dolgokat illetőleg hétfőn a megyei hatóság körének túllépései iránt figyelmeztető isméretes helytartótanácsi intézmény; keddel a hprimási körlevél — vagy mint a szónokok nevezik, pápai Breve — tárgyalattak. Az első tudomású vétetvén; a második sérelem gyanánt följegyeztetni rendeltetett.

Tolna megyének febr. közgyűlésén a vegyes házasságok tárgyában kiadott 's kir. tetszvényt nyert romai breve miatt sérelem-orvosló felirat; a nmlságu kir. Helytartótanács útján érkezett isméretes kir. leiratnak tudomásul vétele határozottatott.

Örök emlék. Aradról febr. 14. 1842.

Hírlapjaink e kor szomorító hangjait hirdetik, midőn tudatják, hogy Gróf Dessewffy Aurel nincs többé, 's azon férfit, kinek hazánk politikai fejlődése jelen 's jövő állása igen sokat köszönhet, ki a haladás eszméit saját rendtengelye közé szorította; ki szendergő embertársait felébreszté 's boldog jövődjára vezeté, azt az isteni végzés igen korán kiragadá közlünk. Míg józanul gondolkodó magyar él, G. Dessewffy Aurel emléke is élni fog. Láttam jeles férfiakat 's az értelmesség embereit, kik a halálát hirdető lap kinyitására gyermeki-leg sirtak, mintha legközelebb rokonukat veszítették volna el; ámde benne a haza szent ügyének vezetője hunyt el 's így hát annál is drágábbat vesztenek. — Arad fíjal a csupa könnyekkel meg nem elégülve első perczben elhatározták, hogy G. Dessewffy Aurel örök emlékeül megyei nagykorházunkban 1 ágyat alapítsanak 1,100 pengő for. értékkel, hogy ezen halhatatlan tőke az emberiség szenvedő és szinylődő sorsát enyhítve az elhunyt nagy férfi czimere, 's örökítő felírás minden előtt emlékeztessen a nemzet és század egyik legfénylőbb csillagára; az iv megnyitottat 's csupán az egybeülő és első szomorító harang-kondítást füleikkel hallóktól 300 p. ft. gyűlt össze — a gondolat nemes és szép; valóztatást Arad nagylelkű fia vezetik; a létesítés bizonyos. Azértis a szükséges lépések megtétettek, hogy az, ki értünk ha röviden is, de szabadítólág élt, eljen az emberiség 's felebaráti szeretet templomában közlünk örökké, kik őt szeretni, elveit tisztelni meg nem szinendünk, ösvényén pedig haladni kívánunk, 's ekkor őseink alkotmányát szemünk előtt tartva megadtuk istennek mi istené, királynak mi királyé, hazánknak mi magunké embertársunknak, mi az érdeme — mert csak ezek egyesítve vezethetnek boldog jövődjökre. *)

Magyar partvidék. — Elöttünk fekszenek a fumei levelezőink sorai január végéről és a f. febr. elejéről Kiemeljük azokból a következőket:

A január 31dikén tartott kapitányi gyűlés tárgyai közt, kivéve az ottani gymnasiumnak a k. iskolák t. szerzete kormányja alá leendő adását illető tanácskozásokat, köz figyelmet egyéb alig érdemel. Az említett ügy kellemetlen eredménye, ránk nézve, megvalljuk, épen nem váratlan.

Említetlenül nem hagyhatjuk a január 25dikéi ünnepélyt. Mgos nemeskéri Kiss Pál partvidéki kormányzó úr névnapja volt azon mellyen a fumei hatóságok testülete külön járult tisztelgésre a kormányzó palotába; hol az e nap előestéjén pompás táncmulatság adatott, melly alkalommal a felázadt elemek dühöngése daczára is számosan gyűlt össze az őszinte vendég sereg. A költők versenytek a mélt névnap ülő magasztalásában. Elöttünk fekszenek e verszetek, 's említésre csak egy Sonnetto-t tartunk érdemesnek, Manzoni J. (hanem családunk) joggyakorlótól Zágrábban, melly olly fellengző, hogy fellegekig, 's kivált a dicsőség gyémánt templomáig fel nem érhető prózai eszünkkel — a költőt épen nem értjük. Az ifjú em-

*) Szíves köszönet Arad lelkes fiainak. Ezzel Honunk egy elhunyt nagyjának olly emlék emelgetik, melly a szenvedő emberiség szívében öröklik. — Nem fog ugyan esudálkozást szülni, ezért ő sem vágyakozott, — de z emberiség köntveit fogja törölni, — s hát miert munkálkodott ő?

ber azonban szép tehetséget mutat, 's műszeretök, ha egykor nagy névrokora nyomába léphetne.

Az újévi üdvözlések megváltásából azidén 604 c. ft. gyűlt be. Ez őszlet eredeti rendeltetésénél fogva a helybeli kör- és munkaházat illetné: mert annak jövedelmei gyarapítására szánta azt nmlságu Ürményi Fer. ő excellja, a m. partvidék előbbi — 's mint levelezőnk mondja — felejtethetlen kormányzója. — Most azonban e szép őszlet, mely újabb szép tanúsága a fium: lakosok bőkezűségének, egy szinte szent célra, a nem régiben alapított kisdudovó intézet tőkés szaporítására fordítatott. Érdekesebb e pontra nézve t. levelezőnk értesítése, sem hogy azt elmellőzhetőnek vélnök, 's mihelyt helyünk engedendi, adni fogjuk azt egész terjedelmében.

A farsang rövidsége dacára sem volt olyan élénk, mint előbbi esztendőben. Ennek okát levelezőnk egyrészt a pénzcrisisnek is tulajdonítja, mely Triestből ide is elhatott, vannak azonban más okai is, de melyeket örömet mellőzünk. „Húshagyó-kedd — így ír egyik levelezőnk — melyen előbbi években egész kis városunk mozgásban volt, most mintha a nagybajt vigiliája volna!”

Január 29-ikén bocsátott tengerre egy új vas három árbocos; neve: „Città Lubiana“ (Laibach városa)! — A tulajdonosokat ismervé, értjük mi, hogy szülőföldükhez vonzalmuk adatá hajójoknak e nevet. De, engedjék meg szerényen kérdeznünk: nem Magyarország-e hazájok, miután számos évekig laktak Fiumében, hol — hanem csalódnak — szereztek egyszersmind az építésre szükséges tőkék legnagyobb részét? Igaz, hogy egészen magán dolog ez; de ha már városról akarok nevezni a hajót, tán lett volna új, 's őket edes anyaként felfogadott hazájoknak is némi igénye ahhoz, hogy városai közül választanának nevet hajójoknak? Vannak, tudjuk, 's méltányolva említjük ezt, magyar családnevek, melyekkel messze tengeren úsznak a magyar partvidéki hajók; de Buda vagy Pest, Székes-Fejérvár, Pozsony 'sat. — tudunkra legalább a kormányzati hajó-lajstromokban mindeddig nincsenek. — A hazafiságot — úgy hisszük — csekélységekben sem felesleges kitüntetni. Olly időkben élünk, hogy minden parányiság, mely nemzetiségünk virágzását látta — örömet; minden, mi az ellenkezőt tanúsítja — bűt költ kebleinkben!

Bírjuk a tervezett kikötő építését illető adatokat is, 's legközelebb, habár kivonatban csak, adandjuk azokat.

Ausztria.

Az augsb. Allg. Zeitung 47. d. száma Bécsből febr. 12-ől következő levelet közöl. „Épen most veszzük azon mélyen megszorító hírt, hogy gróf Dessewffy Aurél, f. hó 9-ken, élte legvirulobb szakában Budán, inlázban jobb létre szenderült.“ Ezen váratlan halálozás a fejedelmet egyik leghűbb 's legnagyobb talentu hivatlanokától, az összes állományt legkitűnőbb polgárai egyikétől, 's barátait a legnemes 's legszelleműsőbb barátától fosztá meg. Mi Magyarországot, az elhunyt sajátképeni hazáját illeti, arra nézve e veszteség olyan nagy, olyan pótolhatatlan, hogy halálát a jelen körülmények közt méltán sorscsapásnak nevezhetjük. Gróf Dessewffy Aurél kir. helytartósági tanácsos, az országserzte ismért, nagyérdemű gr. Dessewffy Józsefnek fia, a szinte elmedús Emil és Marczel grófok testvére nemcsak elméleti tehetségei által multa felüljeles rokonit, hanem egyike volt azon tündöklő szellemeknek, kiknek felsőbbsege olyan kétségtelen 's oly időben, mint e miénk, szükségképen középpontot és mintegy magvat képeznek, mely körül a rokon-elyűek kristályokként csoportuknak össze. Így történt, hogy az alig 30 éves férfiú már a mult országgyűlés alatt is a kormánypártiaknak a felső táblánál lelke volt, 's így leendett ő kétségen kívül a jövőn is vezére ezen egész nagy státustestnek, melynek részletes ellenzéke azóta majdmajd teljesen megtört ama meggyőződésen, melyért a tudományának rendkívüli terjedékenysége, mint szinte szava és írásai nagy hatalmával is egyképen tündöklő gróf Dessewffy Aurél, minden melléknél fölé emelkedve tiszta kaza fűsásával olyan lelkesen 's erőteljesen harczola. — Csak hamar átláta ő, hogy korunkban csupán egy politikai elv lehet, mely minden eset és vi-

szonyban kielégítő, t. i. „a jogban gyökerező erő!“ — Ezen elvet, melyet az újabb státustan alapítója jelszóul tűze ki 's melyet a státus viszonyaira nézve gyakorlatba hozott, véve hasonló joggal a boldogult vezérfontalú a belkifejlés tekintetében 's annak testtel és lélekkel hódoló. Ő volt a győzelem zászlója, midőn az anarchia mindinkább dagadó rohama ellen ritka elmetehetségével 's bizonyos sikerrel harczra szállt. Illy kitűnő elme figyelmét nem kerülheté ki az, hogy valamint ezen elv a monarchiai egységet az egész boltozat zárköve gyanánt tünteti-föl: ugy csak egyedül rajta alapszik ama valódi szabadelműség (Freisinnigkeit) is, mely fentart és épít a nélkül, hogy a fenálló állapotok sarkaikból kiemelne. Így veté meg gr. Dessewffy A. egyrészt nyíltan a divatos szabadelműségnek 's üres szeleskedésének egy nemét, míg a valódi haladást legszilárdabbul védelmezé. És míg benne egyrészt minden forradalmi követelés sziklaszerű ellent talált, nem sokkal más részről semmi áldozatot ott, hol azt valódi társasági haladás, vagy a nemzeti erő bármily nemű kifejtése szükségessé tévé; nem ijedt ő soha bármely messzevágó reformtól is vissza, ha attól az igazi jó, és a haza jövődjé szerencsése függött. Míg az úgynevezett hazafiak, a rég elkopott szabadsági 's egyenlőségi tanoknak üres phrasiskba öntött, Magyarország 52 megyéjét 52 kis köztársasággá átalakítani iparkodtak, gróf Dessewffy Aurél kitűnő elmetehetése és elvei voltak azon szírt, melyen e veszélyes törekvések hajótörést szenvedtek. A „Világ“ című lapban, melyet ő ellenzékül állított szembe a Kossuth szerkesztése alatt lévő Hir lap demagogicus egyenlősítési törekvésének, — raká le gróf D. A. legnemesb erejét, legfényesb elmetermékeit. E cikkek, melyeket az angol journal-literatura legsikerültebb termékei sem mulnak felül, nemcsak egy jeles író értékesít foglalták magokban, hanem telvék a legtökéleteseb státusbölcséssel, melyet illy fiatal korban csak a legkitűnőbb elme teremthetett. Bennök Magyarország javára 's újjászületésére nézve csirait vannak elhívva ama tisztult nézeteknek 's tanítmányoknak, melyek egykor arany kalászokat hozandók. Kívánatos volna, hogy ezen művészi termékek a mozgalom örvényében el ne enyészzenek. A boldogult honfitársainak, vagy inkább magának a státusnak, kellene azokat összegyűjteni *) 's mint népkönyvet keringésbe hozni az országban, hogy a jelen mozgalmi Sybilla lapjaiként szét ne szórják azokat, melyekből Magyarország jövőjét nagy részben tanulhatni.

Az itt közlöttekől látható, hogy nincs Magyarország kormányzásában olyan magas állású hivatal, melyre gr. Dessewffy Aurél hivatva nem volt volna; mert bármelyikre is elmetehetésegi nagyszerűsége és érettsége által inkább vala feljogosítva, mint valamennyi fiatalabb vágytársai. Ő benne mindazon lelki kincs egyesült, melyeket ezek egyenkint bírnak. 'S ezen szírt, nemes a természetűl dúsan megajándékozott férfiutól a haza néhány nap alatt, az élet legszebb virága és erejében fosztatott meg. — Gróf Dessewffy Aurél mint ifjú hős halt el a legtűzesb csatazajban, hol a jog 's igazság fénylobogóját olyan rettenthetlen és nyugott bátorsággal vitte előre. E nemes küzdelemben lepte meg őt a halál. Valamint Marczel a nemes és bátor ifjút, midőn elhalt, a barátságos és ellenséges hadak kísérek sirjához, úgy kellene most Magyarországon a felingerült kedélyeknek e hideg tetemek fölött kezet fogniok 's a valódi hazafiaknak fogadást tenniök, hogy azon elvekhez, melyekért e kitűnő halott harczola, hűk maradandnak. Csak ezek azok, kik Magyarország jövőjét nagygyá, dicsővé tehetik. Emléjetez neki emléket, magyarok! Ő megérdemli

*) Nem Budán, hanem Pesten, hol az országos választmányi munkálatokban résztveendő, ideiglenesen lakott. Szerk.

**) Ezt a dicsőült jobbadán maga teljesíté, midőn tavali értekezést az X Y Z-könyvben összeszedve a publicumnak drága hagyományképen átadta. Van még több cikelye is a Világ tavali 's idejé folyamában, melyek annak idejében 's az illető gondjából — mint reménylenünk szabad — szinte szaporítandják egykor az e könyvben lerakott kincsek halmazát. Szerk.

azt, mint kevés más, azért mit, tett; még inkább azért, mit tenni iparkodott.

Nagybritannia.

* Az angol parlament megnyitott, 's a trónbeszédre (l. 15 sz.) adandó válasz feletti viták néhány óra alatt befejeztetvén, l. Stanley egy igen gyakorlati előterjesztvényt tön az alsó házban a gyarmatokat illető rendszabályok javítására. Ha összehasonlítjuk a két — francia és angol — parlament munkálatok menetét, elfojthatlan rokonszeny szállja meg kebleinket ez iránt, míg ama felett sajnosan vagyunk mosolygni kénytelenek. Mennyi szó, mennyi hasztalan vita, mennyi idővesztés a Szajna mellett, 's ellenben milyen komoly gondalkodás az idővel, milyen kész akarat ez ország bajain leendő gyors segítésre a Themzénél! Amott hűség, hatalomrai vágy előli a szentebb érzelmeiket; itt mintegy feledve az egyik párt a kezébl nemrég kikikamlott kormányrudat, nem teszi saját édes éne vágyait elibe az ország köz javának! Amott bű, végtelen szóáradat; emitt tett és csak tett! Nálunk többeket szoktunk angomaniáról vádolni; nem tudjuk alaposan-e vagy sem? Annyi azonban igaz: sok van nálunk, mi bennünket inkább némi francia természetre emlékeztet: mert nálunk is szó és szó, 's mindig csak pártédek annyira, hogy politikai elleneinktől még a jót sem igen vagyunk hajlandók elfogadni. Azonban legyen szabad remélnünk, hogy még néhány év, 's a politikai elvszinezetek minden férfiai, egymást teljesen megértve, a nélkül, hogy politikai hitvallásukhoz, hűtlenek lenni akarnának, az angol státusférfiak szép példáját követendik, 's hol a köz jó fog fenforogni, feledni fogják egészen nézeteik különbözősését, 's egyesült erővel ügyekezendnek a jót létesíteni. — A jelentősb francia lapok véleményét az említett trónbeszéd felett, nem lesz érdektelen hallanunk. A J. d. Débats feltűnőnek mondja azt józanságában; a külföldi politika csak másod szerepet játszik benne, mert sokkal nehezebb feladat megfejtése vár a miniszterek- és parlamentre benn az országban, hol a valóságos nyomorúság sötét képét a valesi hg. keresztelési ünnepele látszik egy időre eltakarni. A hajóvizsgálati jogra nézve pedig úgy nyilatkozik e francia lap, hogy szavaiból méltán gyaníthatni, miszerint az ismért ötös szövetségi szerződés némi változtatások nélkül a francia cabinet részéről helybenhagyatni nem fog. — A Constitutionnel az angol trónbeszédben egész őszinteséggel látja leírva N. Britannia kül ügyeinek helyzetét; 's ez annak fényes oldala — mond e lap — de hátul miriád dolgozó nép áll, melynek az ország nem képes táplálékot adni; a gabnatorvények módosítását, melyet Peel előbb ellenze, a ministerium elfogadá, 's itt nehéz leend Peel állása, mert Russell lorddal a tultoryk nagy része fog az ellen szavazni; különösen pedig figyelmezteti e lap Angliát közelgő bukására. — A Presse tompa 's határozatlan mondja azt ellenében ama trónbeszédnek, melyet a whigek mult augusztusban készítenek. — A Courrier Francais pedig bizonyosságát látja abban a toryk változékonyságának és erkölcselenségének, midőn benne most mindaz dicsértetik, mit Peel az ellenzék padokon taval ostromlott vala. — A Quotidien ne megjegyzi, hogy Peel nem szánt külön szakaszt Franciaországnak, és sajnálja azon bizalmas hangot, melyel a trónbeszéd a rabszolga kereskedés elnyomtatásáról emlékezik. — A Commerce végül magasztalja azt főleg azért, hogy Peel nem áll benne dönthetlen akadály és rendszeres ellenző gyanánt azok ellenében, kik a javítást és haladást akarják. „Anglia — mond e lap — kívánja a gabnatorvények átvizsgálását, és ő siet tudtára adni a nemzetnek, hogy e kérdés parlament elibe fog hozatni.“ — A mi igénytelen véleményünk szerint a toryk most is régi politikájokat követék; azon reformokat t. i. melyeket, míg a kormányon nem valának, ellenzének, kormányrajtásuk után nagy részt magok sürgetik. Így történt az különösen a catholikusok emancipatiojánál is.

A febr. 3-án tartott felsőházi ülésben a felirás indítványozásakor Brougham lord úgy nyilatkozott, hogy a gabnatorvények iránt meggyőződése az, hogy a legbiztosabb mód minden korlátozás elmellőzése leend, mely ugyan fokontként történjek, de szükséges, hogy végre teljes legyen. Ötmmel üdvözlí a porosz királynak szerencsejósító látogatását,

kinek fogadásából ismét kitetszett, hogy az angol nép a legloyalisabb 's royalisabb Európában. Sok változás történt 1814 óta, mikor t. i. ő felsége először volt Angliában, jelesen az alkotmányban sok változott. A nép szabadságai megővítették, a képviselői rendszer tetemesen kiterjesztették. Némelyek ezt forradalomnak nevezték, de ő mindig tagadta 's fogja tagadni e nevezetnek helyességét. 'S kéri, nincsenek-e meghazudtolva az aggodalmak, mellyek a nagy változás kezdetében oly hangosan nyilvánultak? Megrázkodtatott-e azért a trón? Sőt a fenséges vendég azt fogja tapasztalni, hogy azóta a koronához ragaszkodás és lojalitás még növekedett. Ez biztathatja a porosz királyt, hogy országában folytassa a megkezdett üdvös reformokat, mert nemesek veszély nincsen, sőt legnagyobb bátorság van abban, ha atyjától a porosz népnek tett ígéreteket teljesíti Képviselői alkotmány, szellemileg nagykorú, erkölcsi érzelmű, 's erejében szerény népnek adva nem papírbólvaló hanem más védgátja az országnak, 's legerősb támasza a trónnak. A felsőházra nézve pedig azt következteti e körülményből, hogy enyészvén a választási jog kiterjesztése miatti alaptalan félelmek, annak még tagabb kört fognak szabni, 's a derék mesteremberek nagy részét az alkotmányba bevonni.

London, febr. 8d. Ma ment véghez ifj. Eszterházy Miklós hgnek Villiers Sára ladyvel ünnepélyes összekelése. Az esküvő elébb a romai cath. szertartás szerint az ausztriai cs. kir. követési palotában, aztán az angolegyházé szerint a Sz. György templomban. Az ünnepélyen a magas nemességnek fényes koszorúja volt jelen.

Az alsóháznak febr. 10d. ülésében J. Russell a Peel-féle gabnatörvény-javaslatra nézve febr. 14d. teendő javítását jelenté, mellynek lényege oda megy, hogy nem tanácsos a gabnatörvények lehető módosításába az emelkedő vagyis változó fokozat elvét felvenni. — Egyébiránt Peel fejtegetéséről 's a tőle tervezett vámfokozatról jövő alkalommal bővebben.

A M. Heraldnak Párisból, állítólagosan legmagasb tekintélyű helyről azt írják, hogy a francia kormány nem fogja megerősíteni a hajóvizsgálati jog kiterjesztését tárgyzó szerződést, 's hogy Guizot jelenleg annak annyira ellene van, mennyire a minapi követkamrai vitaközlésekben a legszenvedélyesb ellen-britt szónok. Azonban maga a Herald is kételkedik levelezőjének imez állításán.

Franciaország.

Páris, febr. 7. Revés nap lefolyta alatt négyszer fordult elő azon eset, hogy a felelőséggel terhelt nyomtatók vonakodtak beküldött hírlapi cikketek kinyomatni, az Atelier, Bourbonnais, Quotidien, és Mode hírlapokra nézve. Az egész ellenzéki sajtó felbuzgokodott ezen. Minden lap a cenzurának tetteles ismét felállítására miatt zajog. Maga a Constitutionnel is elismeri, hogy a Hebert-féle törvénytudósság szükségessé teszi a nyomtatóknak cenzuráját. A National nem akarja gáncsolni Proux nyomtató urat, kinek azt mondák, hogy kötelessége átnézni az iratokat; de azt kéri, mikép lehetend most az ellenmondásból szabadulni: egyfelől a nyomtatók kötelesek szerződésiknél fogva a cikkeket átnézés nélkül kinyomatni, 's vonakodás esetén kárpótlással tartoznak, másfelől pedig szerződéseik megszegésére kényszerítettek. Így a reactio is képtelenségre van kárhoztatva. A Courrier français felszólítja a kamrát, hogy a chartának tiszteletet szerenzen, 's a törvényt állítsa helyre.

A hétfői ülésben előterjesztett a vaspályák miniszteri terve. Tudva van, hogy az négy vonalt foglal magában, Párisból Liliébe, Strassburgba, Marseillebe 's Bordeauxba. Az ötödikre, melly Havreba vezetendő, már azelőtt voksoltatott, 's már ez munkába is vétetett. A fővonalokat a status kívánja elvállalni, 's csak a másodrendűekre nézve fog helységek 's társaságok közremunkálása megengedtetni oly módon, hogy a munkának egy harmada a technikai előzményekkel együtt a statusra,

a másik két harmadrész a helyzetiségekre essék, a sínvasak lerakásánál pedig társulatok járuljanak az ügyhez.

Ganneron indítványa, miszerint a kamrai követségnek közhivatalokkal össze nemegyezett-hetőségét törvény által kimondatni akará, a követkamra febr. 11diki ülésében 198. szóval 199. ellen elmellőztetni határozatott.

Paris, febr. 12d. A Portugalliában kiűtött legújabb zavarok, — egy ottani levelező szerint — a tuileriákban kedvező benyomást tőnek: mert általok Espartero kormányára többé vagy kevésbé veszélyben forog.

Németország.

Karlsruhe febr. 1. A második kamara mai tanácskozásában Welcker, Jolly statutanácsost kérdező: való e, hogy a német szövetségi gyűlés a bírói eljárásoknál a nyilvánosságot eltiltotta? Jolly: ily határozatot nem ismer. Erre Sander terjedelmesen szólt a nyilvánosság behozataláról 's azt mostani miveltés fokán Németországban, a nemzeti érzelm újra fölébredvén, szükségesnek tartja. Fél-rendsabályok nem elegendők, sőt bizonyos, hogy statusintézkedés titkos eljárás mellett fön nem állhat, és ezúttal kinyilatkoztatta, hogy a büntörvényi javaslathoz, ha az eljárás nyilvános nem lesz, hozzá nem járuland. Jolly tanácsos: nem itt van helye értekezni tárgy felett, melly iránt a vélemények sem oly egyhangyak mint Sander úr gondolja. Többen szóltak a tárgyzó Weizel azt véli, hogy ha a büntett bebizonyítására két tanu, vagy önkéntes vallomás kivántatik meg, 's a gyanújelek érvénytelenek, a nyilvános erkölcsiség eltemetettik, minthogy tagadással a bűnös kimentheti magát; 's így a becsületes büntettek elítélteknek, a veszélyesek pedig fölmentettek. Ily bánásmódnak a népre hatása világos: a hazudság szabadalmazott lett. Azért a gyanújelek bizonyosságát is behozatni kéri Sander a gyanújelek bizonyosságát nyilvánosság nélküli behozatalával a szabadság védelmét látja összeomlani. Végre azon javaslat, hogy a kormány a bünvádi eljárásoknál nyilvánosságot hozzon be, egy híjjával közértelemül elfogadott, Welcker javaslatára pedig a választott bírák behozatala fogadott-ele.

Oláhország.

Bukaresti tudósítások szerint a minden ötödik évben tartandó országos gyülekezetre mult évi december 12d. történt itt a nagybojár rendből követválasztás. A többi rendek követeket már korábban, 's egészen a kormánykivánsága szerint, megválasztották. Hanem épen ott, hol legtöbb hitegetvéri megfontolásra, belátásra 's igaz honszeretetre lehet vala számolni, fájdalom! személyesség, szenvedély és nagyravágás győzedelmeskedett. A 20 választott közül csak egyetlenegy, t. i. testvéröccse hű a fejedelemhez, a többi mind oly kevéssé titkolja irántai ellenséges indulatát, hogy ma már a többi tag megérkezte előtt a fejedelem letétele indítványáról, mint elhatározott dologról hangosan 's nyilván beszélnek. Hanem az 1829. sept. 14kei külön vagy toldalekegyesség, melly a drinápolyi ugyanaz-napi békekötés kiegészítő része, a választott fejedelem méltósága idejét egész életére kiterjeszti, kivevén ha önként lemond, vagy büntetett követ el Illyest kellene tehát elene bebizonyítani. Talán ilyen lesz az, hogy a fejedelem az ur és jobbágyi viszonyok szabályozása alkalmával, a földesur illő kárpótlása mellett a jobbágy birtokjogát biztosítani kívánta, hogy ez ahoz több kedvet és szeretetet nyerjen, miáltal egyedül alapíthatni kormány iránti valódi ragaszkodást és közjölétet? Vagy talán vétkül tulajdonítottatják fejdelmünknek, hogy saját házában akar lenni, és magát orránál fogva hurczoltatni nem enged idegentől, a védelmet 's uralást egynek vélve negédeskedik abban, hogy mint minap a brailovi esetre 's más hasonló zavarokra a hospodárt előkészíti, hogy ez annál inkább érezze pártfogása jótékonyát és szükségét? Miről

észünkbe jut azon sebesz, ki éjjel orgyilkoskint sebesite, hogy nappal gyógyíthasson. Es kit szándékoznak a leteendő hospodár helyébe tenni? A kivíyott diadal nem élesztene-e végtelen családszakadásokat, mi, mikép egykor Lengyelországot, szegény hazánkat is szétmarczonglaná, 's annak hasonló véget vetne?

Mexico.

Hamburg, jan. 29kén. Mexicoi levelek jelentik, hogy ott most Santa Ana korlátlanul és vaspálczával uralkodik, mit különösen a kalmárok éreznek. A beviteleket erősen ellenőrzik, és legújabbban Veracruzban több elkobzás történt. Kibocsátott rendelménye szerint minden meghamisított árúk megégettettek. Azonban az angol követ az európaiak közérdekében az elnöknel kieszközlé, hogy e szabály csak hat hónap után hajtatik végre. Egyébiránt ott minden nyugodt. „La paix regne a Varsovie.“

Keletindia és China.

Egyiptuson és Marsillen át érkezett bombayi újságok január 1jeig terjedők. A chinai tudósítások Macaoból nov. 15dikéről jöttek, 's így 37 nappal újabbak, mint az utolsó chinai posta, egy-szersmind igen fontosak. Ime közöljük rövid kivonatban. Octob. Ijén az Amoy-tól északra nyomuló angol hadesapat Tschusan szigetét újra elfoglalta, és pedig a chinaiak élénk ellenállása után, kik állásukat derekasan megerősíték. Tinghaiban a sziget fővárosában, sok álgut, élelem- és hadszert foglaltak el, Tschusanban elég úrsereget hagyván, sietve hajóra szállottak és a Ningpo-folyam torkolatjánál szárazhoz vitorláztak. October 10kén odaérkezvén tüstint Chinhai erős város ostromához fogtak, melly a chinai birodalom északkeleti tartományiban oly rangú, mint Woolwich Nagybritanniában. Chinhaiban az ellensége t annyira elcsüggeszté a közöttük tett szörnyű vérengzés, hogy Ningpo városát vonakodtak védeni. Ezen chinai győzelmi tudósításokkal szomorú ellentétben állnak az afghanistáni hírek, miket egy bombayi hírlap így ad elő: a britt hadesapatok sorsa azon országban igennagy aggodalmat gerjeszt. Mint tudva van, Sale tabornok-örnagy osztályának a felzendült afghatörzsek utjokat allották. A fő kormány Kalkuttában tudósításokat hirdetett róluk. Csak nagy nehezen 's tetemes veszteséggel sikerült a tábornoknak Dschellalabadig hatni, hol most allomásoz. Mihelyt a hegyi néptörzsekkel harczának híre Kabulba jutott, azonnal általános felkelés történt. Sir Burnes S. és más kilencz vagy tíz angol katonatiszt, kik a városban voltak, agyonverettek. Úgy látszik, hogy az egész tartományi lakosság kelat-i Ghilzie-től, Ghuzniéig, onnan Kabul és Dschellalabad-ig fellázadt.

Vegyes közlések.

A hadkormány 's a marseille-i Bazin-kereskedőtársulat oly egységre léptek, melly szerint Franciaország és Algir közgőzhajókon rendszeres levélváltás álland föl; mindkét helyről minden ötödik nap indul gőzhajó.

Az utolsó vihar alkalmakor, a Loyd szerint, 23 hajó veszett el a britt vizeken.

A tegnapi postával érkezett angol, francia 's német lapok telvék hírekkel, mellyek Nagybritannia külügyeinek állását nem a legörvendetesb színben tüntetik fel. A chinai győzelmeket angol levelezők is csak zavarkészítőknek hiszik az anyaországgra; az afghanistáni csatázások eredményiről hírek pedig a legszomorítóbbak. — A portugalliai zendület, a Spanyolországban készülő újabb forradalmi tünemények szinte, okúl szolgáltak a londoni börze papirai értékének csökkentésére. — Az északamerikai egyes statusok congressusában elfogadott egy törvényjavaslat, melly Nagybritannia kormányát kötelezetnek tartja a Creole rabszolgakereskedési hajó tulajdonosainak fizetendő kárpótlásra. Végül mindinkább valósulni látszik azon hír, hogy a francia kabinet a negerekkeli kereskedés elnyomását illető ötös szövetség pontjait nem erősítendí meg.

Ö R.

Éssrevételek a P. H. 89d. sz. Értekezőjére.

A P. Hirlapnak még 70d. sz. vezérezikke ily szavakat foglal magában; „az uri dézmáról szöletünk, nem az egyházi tizedről; ez egészen más termé.

szetű.“ E szavaknak — úgy hiszem — némi commentariusa Ludwig ur nyilatkozata a P. H. 89. sz. Értekezőjében, mellynek végszavai ezek: „s itt is a hírlappal felkiáltunk: szabadítsuk meg a földet a tizedről, csak hogy a tizednél a váltáság maximuma

a kilenczedhez nem mérhető, mivel amaz jobbadán oly teher, mellyet oly tulajdonnal, minő a kilenczed, összetéveszteni nem lehet.“ — Különös hogy L. ur, ki — mint látszik — P. H. zászlója alatt harczol, a kilenczedet igazi tulajdonnak, az

egyházi t...
lott egyik...
föld fejlé...
egyik a...
engedelm...
az ille...
75 száma...
hogy „a...
széről, d...
lehet a f...
gosságot...
ez, mint...
ennek ok...
juk, mit a...
vaival, t...
eitől, az...
naradjon...
olly igazs...
az első, c...
tathatik...
ban csak...
hogy mid...
ban dícsé...
már legye...
sikra nem...
még igaz...
radozásit...
ván vele...
gal vagy...
Tisz...
gyenest e...
e szönye...
pen segít...
ne felejt...
ményt ig...
eszt bec...
azt külön...
ha az ind...
tüek, a...
riek.“)...
L. ur; m...
ipart bil...
az erköl...
tetni kív...
az egyik...
tized terh...
szinben t...
igazságtal...
hogy a t...
ban is es...
jogtalans...
mint p. o...
ván — ki...
hol másu...
meg, me...
detét kuta...
feltálta...
mihelyt...
azt az eg...
jutalmul...
adva, má...
kább, min...
a király...
mig az a...
zott, add...
rűleg meg...
De...
telenül te...
alapját m...
írásban...
nem paran...
hogy Mó...
zásokra...
egyedül...
adást, te...
írásnak...
hol tanult...
gedelem...
neki, ho...
az idézett...
bergi Dr...
sem Stud...
más érte...
nemzetse...

*) Itt a...
lapok...
lelkü...
paszt...

egyházi tizedet ellenben csak tehernek tekinti, holott egyik úgy mint a másik az adózó népek adott föld fejében adatik, azon különbséggel, hogy az egyik a földesurnak, a másik pedig — a fejedelem engedelméből, kinek különben fizetendő volna — az illető papnak adatik; már pedig maga a P. H. 75 számában a földnek átengedéséről azt mondja, hogy „a földadás nem volt áldozat a nemesség részéről, de nyereség még;“ csudálatos tehát, mikép lehet a földesuri kilenczed részére nagyobb igazságosságot igényelni, mint az egyházi tizedére; holott ez, mint tudjuk, királyi haszonvétele? Azonban ennek okát könnyen feltalálhatjuk, ha megfontoljuk, mit akart tulajdonképp mondani L. ur idézett szavaival, t. i. szabadítsuk meg a földet a dézma bilincseitől, azonban úgy, hogy a földesur kármentesítve maradjon, de az egyházi rend, mellynek tizede nem olly igazságos és törvényes uton szerzett jószág, mint az első, csak teher, minden kárpótlás nélkül megfosztathatik tőle. Illy philanthropicus indítvány valóban csak a P. H. hasábjában kereshető! csak az kár, hogy midőn egy osztály iránt olly határtalan 's valóban dicsérendő gondnal és szeretettel viseltetik — már legyen annak bármilyen oka, nem keressük — másikkra nemcsak ki nem terjeszti kegyosztó kezét, de még igaz uton 's módon szerzett tulajdona vagy fáradozását jutalmazó díja után is nyúl, nem gondolván vele, vajjon megegyezik é az az örök igazsággal vagy nem. —

Tisztelet minden, habár miénkkel homlokegyenest ellenkező véleménynek; tisztelet kiváltképe a szőnyegen lévőnek, melly a szegény adózó népen segíteni ohajtó szándékából veszi eredetét! de ne felejtjük, hogy a legszebb 's legüdvösebb eredményt ígérő vélemény vagy indítvány igen sokat veszt becséből, sőt elveszti azok pártolását is, kik azt különben meleg részvétellel fogadandák volna, ha az indítókok tisztátalan vagy gyanus eredetűek, a valószínűség módjai pedig nem ezelszerűek. *) Pedig éppen ezt veszté el szemé elől L. ur; mert midőn a tizedet, mint a földművelési ipart bilincselő minden szorgalmat elfojtó terhet, az erkölcsiségnek legkártékonyabb férgét eltávolítani kívánja, nem választja azon utat, mellyen mind az egyik mind a másik részt kielégíthetjük; hanem a tized terhet viselő osztály előtt az azt szedőt olly színben tünteti elő, mintha ez amannak tulajdonát igazságtalanul elfoglalná, igekeztvén megmutatni, hogy a tizednek sehol semmi — még a sz. írásban is csak látszólagos — alapja sincs; hogy az jogtalansággal tűnik fel, sőt némely helyeken, mint p. o. a szepesi városokban, csak — úgy szólva — kicsikart jószág! Azonban itt is, mint bárhol másutt, a rossz szándék magamagát bosszulta meg, mert midőn a honunkban divatozó tized eredetét kutatná, akaratlanul is törvénykönyvünkben feltalálta azt; 's ez elég volna igazolásunkra; mert mihielyt az első királyok 's a törvényhozó testületek azt az egyházi rendnek átadták, lett volna az akár jutalmul akár csak pusztá ajándéku, v. akármi másul adva, már is igazságos annak bírása, annál is inkább, minthogy a tized királyi haszonvétele, mellyt a király ennek vagy amannak adhatott által, 's mig az adományozó fejedelem akarata nem változott, addig az egyházi rend igazságosan és jogszerűleg megmarad bírásában.

De csak hamar, mintegy megbánva önkénytelenül tett vallomását, egy csapással a tized egész alapját meg akarja semmisíteni, állítván, hogy a sz. írásban, nevezetesen Mózes III. könyv, 27. fejelem parancsoltatik, csak javasoltatik a tizedadás; hogy Mózes a hiveket csak „önkéntes tizedadkozásokra“ szólítja fel! 's minthogy honitörvényeink egyedül a sz. írásra hivatkozzalag rendelik a tizedadást, tehát azoknak sincs több erejük, mint a sz. írásnak. Nekem ugyan nincs szerencsém tudhatni, hol tanulta volt a hermeneuticát L. ur, de — engedelemmel legyen mondva — azt nem hiszem neki, hogy valaha tanítójától hallotta volna, mert az idézett Móz. III. k. 27. fejezetéből sem heidelbergi Dr. Paulus, sem Strauss, sem Rosenmüller, sem Studer, sem egész ezrede az interpretseknek más értelmet nem hoz ki, mint hogy Mózes Levi nemzetségének a termékek 10 részét adni paran-

*) Itt önkénytelenül is kell emlékezni arra, mit e lapok számában bölcsej följegyzett a nemességű gr. D. Aurél, kinek ezikre valóban tapasztalásból merített igazságot foglal magában.

csolta és pedig azon egyszerű okból, hogy mint templom szolgáló földet nem művelhetvén különös földet nem kaptak.

Én mindazáltal távol vagyok attól, hogy a sz. írás nyomain vitassam a honunkban divatozó tized jogszerűségét, hisz szinte hallom, mikint kacagnának ellenünk; én csak törvénykönyvünk mellett maradok, melly száz helyütt is parancsolja a tizedadást; így sz. Istv. II. k. 52. fejelem: „Si cui Deus decem dederit in anno, decimam Deo det“ 's a t. Sz. László I. k. 27. 30. 40. fejelem. Kálmán I. k. 25. fejelem „decimam quoque episcopis censemus quibus tam n. quam v. testamenti pagina decimas dandas esse proclamat. Incautum igitur et inconsultum est, si instituta sanctorum praesumimus infringere, quae summa potius devotione debemus adimplere.“ Így más királyok is. Hogy pedig maga az ország egy-szernél többször jogszerűknek ismerte a tizedeket, már onnan is kitetszik, hogy a szedés-módról, tárgyról, időről 's a t. olly gondosan szorgalmaskodott, 's a tizedet megtagadni akarókra büntetést határozott; mint ezek számtalan czikkből kiviláglanak (sz. Istv. II. k. 52. f. sz. László I. k. 27. 30. 40. f. Kálmán I. k. 25. András 20. czik. Albert 28. Mátyás D. 5: 1; Ulad. D. 3: 51; D. 3: 49; 1546: 55; 1557: 12; 1563: 72. 's a t.) Innen csak azt akarom kihozni, hogy miután az egyházi tized annyi czikkben alapszik, a papi rend eddig jogszerűleg élt volt, 's azt állítani, hogy a tized jogszerűtlen, törvénytelen, melly törvényeinkben nem gyökerezik, vagy a törvénykönyvbeni teljes járatlanság; vagy — mivel azt föltenni sem nem lehet, sem nem szabad — az egyházi rend iránti gyűlölet; melly utolsó az indítványozók szándékára 's jellemére nem legjobb arnyékot vet.

De hogy állításában igazságtalannak lenni ne láttassék — maga érezvén azt, hogy a tizednek még is csak van némi alapja a törvénykönyvben — mintegy igazolva mondását, a szepesi tizedet tüzik megáradási pontjául, mondván „hogy sem a törvényben, sem királyi adományban nem alapszik, csak a papok szüntelen kérésére önként engedtet által, és pedig kitérésükre! Tehát más szavakkal nolle velle kicsikartatott. Igaz, hogy a szepesi tizedről nem szólnak különösen a czikkek, de hiszen másokról sem in specie, csak általában; 's így meg kellene mutatni, hogy midőn az idézett czikkek a tizedről szólnak, Szepesföld ki volna véve; pedig ennek nyoma t. könyvünkben nincs; de még a XVI város kiváltságában sincs szó a tized alóli kivételről, mit Ludwigh urnak mint — hajól értesítettém — az egyik város jegyzőjének kellene tudni. Kár, hogy a nagy terjedtségű törött-német nyelven írott kiváltságos leveleit itt nem közölhetni; olvasható az azonban Wagner An Scepuii című munkájában. De lépünk közelebb L. ur szavaival: — „papjaik kitérésére egészen szabad akaratjoktól függött, mig végre szüntelen papi kéréseknek engedvén, jelkeik megszabadítása végett“ — így szól az oklevél — természetvényeik megfizetését 1280ban önkényt engedék 's gyűlésekből a tizedadományi oklevelet saját pecsétök alatt kiadák.“ Tehát 1280 előtt nem fizettek tizedet a szepesi városok? legyen szabad kétkednünk, azért tekintünk az arról szóló oklevelekre. Erzsébet, kihez e dologban a szepesi szászok fordultak, illy tartalmu oklevelet adott ki: „Elisabeth Dei Gratia et — licet eosdem Saxonos et Latinos *) inter in nostra provincia (scepui) diutius fuisset disceptatum, ne aliter persolverent decimas suas nisi more Saxonum sicuti consueverunt videlicet duodecimam capeciam (tehát már 1280 előtt fizettek, de csak 12ik részt) — Tandem deliberatione habita inter se coram nostrae Serenitatis praesentia isti Saxonos et Latini voluntarie assumerunt ac praesente praesente sacramento quod decimas persolverent eo modo et ea integritate suis plebanis et sacerdotibus per totum comitatum de caetero sicut Hungari et Sclavi in Scepus existentes decimas ipsas persolvere sunt consueti ab antiquo — petentes nihilominus a nobis cum Instantia, ut hanc eorum sponsonem seu promissionem de solvendis decimis factam ne processu temporis per eos vel

*) Latinus-oknak neveztetnek azon olaszok, kik akkori időben Szepesben laktak, kikről egy-mezőváros nevezetét nyerte: Olaszi, Villa Italorum, Wallendorf.

eorum haeredes aliquid de iisdem possit dubitari seu retractari nostro patrocinio dignemur declarare. Datum et MCCLXXX. — Már tehát hamis, hogy 1280 előtt nem fizettek tizedet; a különbség egyedül abban állott, hogy a szászok csak 12 részt fizettek, 's ebben ök, mint Erzsébet mondja „consuetudines allegabant Patrum, licet debiles; (tehát különös kiváltságra nem hivatkoztak; sőt a mi több) ezen consuetudora néve magok a szászok így nyilatkoztak: (lásd 1280ki okleveleket) „quod consuetudo quam praetendimus iuste ordinatum Patrum nostrorum temporibus scilicet ut 12 erogaremus partem congregatam et praeparatam pro decima non congregata nec praeparata non possit fieri cum aliqua iustitia sed potius dici possit corruptela. — Nos vero — illi corruptae consuetudini abrenuntiamus et praestito sacramento promissimus et promittimus S. S. Ecclesiae R. obedire et amplius iustas dare decimas sicut Hungari et Sclavi suas erogant decimas in toto territorio Scepusiensi. 's a t. Ezen oklevelet Erzsébet 1280; III. András 1294; Zsigmond 1434 évben megerősítették. De van még egy régiebb adat: Imre király 1198ki levele így szól: de omnibus proventibus regalibus A. Eppus strigoniensis decimam ad plenum recipere debeat prout semper receperunt; item decimam tributorum in terra scypisiensi et in Posonio ipsi D. A. Eppo strigoniensi in perpetuum pro mensa sua sicut per sanctos Reges erant donatae.“ Ezen szavakból kitetszik a) hogy Szepesföld már az első királyok alatt tizedeltetett — per S. Reges erant donatae; — b) hogy itt Imre általán ir „in terra scypisiensi;“ nyilvános tehát, hogy a szepesi tizedet már első királyaink alatt fizették, 's hogy a szepesi városok sem első királyaink, sem senki által nem voltak kivéve a tized alól, minthogy illy kivételről se t. könyvünkben se a szepesi városok kiváltságos leveleiben mit sem olvasunk; nyilvános továbbá, hogy azon városok már 1280 év előtt fizettek bár csak 12 részt, 's e különös fizetésnek oka pedig nem más volt, mint némely consuetudora-i hivatkozás, melly consuetudora magok a szászok is helytelennek ismertek 's attól önként elállottak.

Már tehát fontoljuk meg a fentebbiek szerint mind azt, mit Ludwigh ur állít, 's látni fogjuk, hogy czikkjében akármint mást kereshetünk, csak igazságot nem; látni fogjuk, hogy őt nem — a mint el akarná hitetni velünk — az emberi szeretet vezette értekezésében, hanem pártédek 's az egyházi rend iránti gyűlölet. Ha ő, vagy akárki más a tizedben az adózó népet nyomó 's a földművelési ipart ölé terhet lát, jól van, emelje szavát az emberiség nevében, akkor számolhat minden osztállyal nem esekély visszhangra; de az egész egyházi rendre rá fogni, hogy jogtalanul szerettekkel él, hogy jogtalanul bírja a tizedet — holott a földesuri tized egy hájszályival sem áll erősebb alapon, mellyt ő még is valódi tulajdonnak tart — az már kiméletlen, méltatlan bánásmód, valóságos sértés, melly ugyan már homlokán is pártédeknek jegyét viseli 's illy szempontból feleletre sem vala méltó; mindazáltal mivel némi hamisan használt adatokkal el akarta ámítani a talán rossz szándékot nem is gyanító t. közönséget, szükségessé lón hogy csalárd-ság bélyegét nyomjuk soraira.

Végül jegyezze meg magának L. ur, hogy midőn hasonló ügyben föllép, minden szavára jobban vigyázzon; ugyan is ha neki a szegény népek tized-alóli fölszabadítására volt szívé, miért árulta el magát az által, hogy prot. lelkeszek számára követelte a tizedet? mi megint annak jele, hogy neki nem a szegény nép sorsa, de más valami lebegett szemé előtt. És ha végre azon kétkedik, vajjon megfelel-e az egyházi rend a tized rendelkezésének, vesse szeméit honunkra 's nézze, vannak-e egyházi, tudományos, nevelő, szegényeket ápoló 's a t. intézetek, mellyeknek vagy alapítói vagy legalább bő adakozói ne lettek volna az egyháziak. Azonban czikkem végén nem akarok a laudativo írni, csak — a nélkül hogy a tized apologetájának adnám ki magamat — Ludwigh urat aziránt megkeresni, hogy máskor az igazságtól el ne térjen, különben többször is lesz szerencséje egy kis megrovatáshoz. —

Szepesváry Károly.

H i r l ó.

H i v a t a l o s j e l e n t é s e k.

Hauszmann Éva, és Lackenbach Sándor elleni csödper.
(Határnap Kaposvár április 12ke 1842.)

3) 5212. 1842. Somogy vármegye jelentése szerint, Lackenbach Jakab özvegye Hauszmann Éva, és Lackenbach Sándor izraelitáknak, Miháldon lévő tömege ellen megnyitott, csödületi perben, minden hitelezők öszvehívására 1842dik év április 12dik napja, tömeggondnoknak Handl György vrászlói uradalom tisztartója, perügyelőnek pedig Tevely Elek hitességgyvéd lévén kijelölve. Költ böjtelő skán 1842. 3)

Szily Mária elleni csödper.
(Határnap Pest április 18ika 1842.)

3) 5417. Pest vármegye törvényszéke jelentvén, hogy Szily Mariának, úgys mint férje néhai báró Splényi Ignác elmaradott özvegyének tömege ellen csödület rendeltetett, és a hitelezők megjelenésére f. é. április 18dik napja határidőül tűzetett ki azzal, hogy ideigleni gondnokká Simontsits János táblabíró, perügyelővé pedig Emey János ügyész nevezetett legyen. 3)

Halász Dániel elleni csödper.
(Határnap Soprony április 2ik 1842.)

3) 5227. Soprony vármegye törvényszéke jelentvén, hogy néhai Halász Dániel nemeskéri lakos hitelezői csödületének határnapja 1842dik év április 2kára tűzetett ki, s ideigleni tömeggondnokká Kéry Péter esküdt, perügyelővé pedig Szarka Károly hitességgyvéd nevezetett. 3)

Steininger Katalin elleni csödper.
(Határnap Szabadka ápril 12ke 1842.)

3) 4430. 1842. Szabadka városa tanácsa minden örökös nélkül meghalálozott Steininger Katalin vagyon-tömege ellen csödületi pert rendelvén a hitelezők megjelenésére f. é. április 12ét határidőül tűzte ki, egyszermind tömeggondnokká Farkas József kebelbeli polgárt és fűszerest, perügyelővé pedig Radnits János tiszti alügyészt nevezte ki, ugyan ez szokott kihirdetés végett megíratik. Költ böjtelő hó Iső napján 1842 évben. 3)

Komlóssy András és hitese Krizsán Juliánna
elleni csödper.

(Határnap Nyitra április 11ke 1842.)
3) 5456. Nyitravármegye szabados Nyitra alsó városa tanácsa folyamodása kö-

Megjelent és Eggenberger József és fia, valamint a többi Pesti és hazai könyvárosoknál is kapható:

ALFÖLDI LEVELEK

(1839—1840)

Megtoldva egy bévezetéssel és három függeléssel

1. örökváltás,
2. közlekedési eszközök és házipénztár
3. és hitelintézetek iránt.

(1841)

Irta

Gróf Dessewffy Emil.

Budán, a magyar kir. egyetem betűivel 1842. 23½ iv finom velinen. Nagy Srt. Ara 2 ft. pengőb.

TARTALOM: Ajánlás Deák Ferencnek. Bévezetés. I Levél Urbéri ügy. II Levél Urbéri ügy. III Levél Urbéri ügy. IV Levél Urbéri ügy. V Levél Urbéri ügy. Iső függelék. Örökváltás. VI Levél. Közmunkák rendszerei. VII. Levél. Utak. VIII Levél. Nagy Csatorna. IX Levél. Duna tiszai csatorna. 2ik függelék. Közlekedési eszközök és házi pénztár. X Levél. Bankok. XI Levél. Porosz zálogjegy-rendszer. 3ik függelék Hitelintézetek. XII Levél. Pálinka.

Elhagyá a sajtót 's minden könyvárosnál kapható

2) **Ál- okoskodási- módok**

Törvényhozási Kérdésekben

BENTHAM után — Francziából fordította 's kiadta **Gindery János.**

ára 40 kr. p. p'

Igen fontos h ir ad á s t. e z. u r a d a l m a k, g a z d a t i s z t e k é s s z e s z é g e t ő - g y á r - b i r t o k o s o k h o z.

1) Alulírottak jelentik, hogy nálunk olly szeszégető gőzgépezetek, vegyrendszeri (Eimischmethode) és szeszlepároló (destillir) készültek, gőzre a legújabb és legbiztosabb, legszilárdabb, leghasznosb és legtökéletesb módon, a természet, -vegy és géptanok alapelvei szerint, több éves gyakorlati tapasztalat, és angol francia legjobb iratok után alakítvák; mellyek a t. e z. u r a d a l m a k a t, g a z d a t i s z t e k e t ' s s z e s z g y á r o s o k a t n e m c a k a f e l á l l í t á s ' s k e z e l é s n é l m i n d e n t u d a t l a n s á g, p é n z v e s z t e g e t é s, é r t e t l e n s é g ' s i n n e n k ö v e t k e z ő k á r o k t ó l m e n t e s í t i k; h a n e m l e g e z l e s z e r ű b b e k i s, s z a b o t t á r o n k a p h a t ó k, k e z ű t h e t ő k, k i j a v í t h a t ó k, é s u t a s í t á s u k s z e r i n t k e z e l h e t ő k. E z e n k e z ű l e t e k k e l 15—16 ó r a a l a t t 8. 10. 15. 20 akó 37—38 fok (Poume) szeszt párolnak le. 10 fok mérséklettel (Reamur sz.) és 30—50 akó tiszta legjobb izü, igaz, tökéletes jó sört főznek; és egy pozs. mérő egészséges koránérő lisztgazdag burgonyából, öt font árpamalátával (Malz) 8—9 iteze 37 fok szeszt, melly 10—15 iteze 30 fokoval egyenlő értékű, és így egy köböl burgonyából 10 font malátával 20—22 iteze 30 fok szeszt állítnak elő.

Alulírottak szerződéssel kezeskednek, hogy az ő rendszerök és vezérlétek mellett, ugy gabonából mint burgonyából, hasonló anyagból határozott mennyiségű egyenlő szeszt kapnak; és négy év lefolytató javítástól mentesen külön pénzpotlas nélkül fentartják: négy lefolytával pedig a készülétek jókarban visszaadják; vagy új egység mellett a fentartást és vezérléteket újra felvállalják. — A készülék négy évi fentartásáért és ügyeletért díjjul csak a szerződés fölötti szesz-nyeremény fölöslegét veszik; melly illető szesz-nyeremény olly mennyiségű, hogy általánosan számítva, más közönséges gyárok hasonlókat nem mutathatnak.

Az előadottak valóságáról a t. e z. u r a s á g o k, g a z d a t i s z t e k é s s z e s z - g y á r - b i r t o k o s o k a l u l í r o t t a k n á l s z e m é l y e s e n m e g g y ő z ő d h e t n e k; m i n t h o g y e z e n m ű v e k m á r k e z e n v a n n a k, é s r e g ó t a d i e s z e r e t e s e n m ű k ö d n e k, a m o n d o t t a k a t f é n y e s e r e d m é n y ö k k e l t ö k e l e t e s e n v a l ó s í t j á k, é s ö m m a g o k n a k l e g j o b b b i z o n y s á g u l s z o l g á l n a k. R e m o l t F e r e n c z X a v. é s f i a e s. k i r. s z a b a d a l m a z o t t g é p é s z (P e s t e n o r s z á g - u t ó n I s ő s z. a l a t t k ö z e l a h a t v a n i k a p u h o z.) 3)

2) Pesthez egy órányira, Maglódon, jövő Mártius 17kén finom, 's nemes fajú birka nyáj, u. m. 900 darab anya, — 450 árveréskor már elvadászott bárány, 30 igen szép kos, és 600 ürü, akár tókés-

vetkeztében ide jelentvén, hogy a nevezettj nyitravárosi lakos Komlóssy András és hitese született Krizsán Juliánna ellen csödületi per indított, — és a hitelezők megjelenésére f. é. április 11dik napja tűzetett legyen ki azzal, hogy ideigleni gondnokká Láng Adolf Ferenc tanácsbeli, perügyelővé pedig Békszegi Gotthardt Pál város rendes ügyvéde nevezetett. 3)

Haderer József és hitese Vilner Erzsébet elleni csödper.
(Határnap Szabadka febr. 21. 22 és 23ka 1842)

3) 4429. 1842. Bács vármegye jelentése szerint Baja mezővárosi lakos és kefékötő mester Haderer József és hitese született Vilner Erzsébet ellen csödület rendeltetett, és a hitelezők megjelenésére f. é. febr. 21. 22 és 23ik napjai határidőül tűzetett ki azzal, hogy ideigleni tömeggondnoknak Gyurinovics Mátyás tanácsnok perügyelőnek pedig Sebök József főjegyző nevezetett, ugyan ez szokott kihirdetés végett ezenel megíratik. Költ böjtelő hó Iső napján 1842 évben.

Horváth Henrika elleni csödper.
(Határnap Pest április 11ke 1842)

3) 5432. Kebelezterei kihirdetés végett ezenel tudatul adatik, hogy Pest városa törvényszéke által Horváth Henrika házbirtokos nő ellen csödület rendeltetett, és a hitelezők megjelenésére f. é. április 26ka, a bukott nőnek pedig a felföldzési eskü letétel végett szinte f. é. április 11ke tűzetett ki azzal, hogy tömeggondnokká Khor István, perügyelővé pedig Ritter Sándor hitességgyvéd nevezetett. 3)

Radonich Illés elleni csöd megszüntetett.
(Határnap Pest december 21ke 1841)

3) 5211. 1842. Pest városa tanácsa ide azon jelentést tevén, hogy Radonich Illés vagyonbukott kebelbeli szalagáros valamennyi hitelezőivel barátságosan megegyezett, és ennek következtében az 1841dik évi december 21én 43756 sz. alatt ellene hirdetett csödülete a hitelezők kívánságához képest megszüntetett, — ugyan ez közhírtétél végett megíratik. Költ böjtelő hó 8di k napján 1842 évben.

Plafits György elleni csödper megszüntetése.

3) 5666. Pest városa tanácsa jelentése következtében, szokott kihirdetés végett tudatul adatik, hogy vagyonában megbukott Plafits György borbély minden hitelezőivel megegyezvén vezetett t. p. l. feztasits György-fele csödper bíróság megszüntetettnek nyilatkonnt. o 3)

Igen érdekes iratka a nem orvosoknak.

Hartleben L. A. könyvárosnál

Pesten a váci utczában, Walthierházában 437 szám alatt megszerezhető:

Nincs többé aranyér!

Tapasztalatok az aranyér eddig ismeretlen mivolta és eredete körül, az egyetlen b. n. á. m. ó. d. közlésével, miszerint az, a leggyorsabban gyógyíthatatik és elöztetik.

Dr. Mackenziefül,

(angol után németből magyarosítva.) 1842. Ára borítékba kötve 30 kr. ezüst pénzben.

Az előszóban mondja a szerző: számtalan orvosnak teljes életében nem lesz kedvetlenebb tünemény ezen könyvecskénél, mellynek czélja amaz agyremet elenyésztetni, melly mögé azon orvosok a hányszor csak a jelentkezett körtüneteket jelelni, gyógyítani nem bírták, rejtezenek. De ellenben szenvedők millióinak annál kedvesb lesz ezen iratka, mert megmutatja, milly igen egyszerű, orvosi segély nélkül, legyen gyógyítható e kör. Angliában e könyvecske sok szenvedők fájdalmait enyhítette; Németországban pedig négy hó alatt ötször jelent meg.

Hirdetés.

1) A nagymélt. magy. kir. udv. Kamara tokáji kir. kam. uradalma résziről ezenel közzé tétetik: hogy f. év május 3án Tolcsván a kamarai számtartóság épületében tartandó köz árverésen 1830ik és 1834ik terméű több antalg asszi-szölőj borok készpénz fizetés mellett el fognak adni. — Melly árverésre a venni kívánók ezenel hivatalosak. 3)

tól, akár részletesen. — árverés utján el fog adni. — Ha ki a tulajdonos uraság előtt Maglódon még Mártius 16kán elég biztosságot mutat, s jövő Junius 8ra okvetetlen fizethet, készpénz nélkül is részt vehet az árverésnél; — mikor is, ha zordon idő találna lenni, melly távolabb vidékre az elhajtást hátráltatná, a tulajdonos uraság, egység mellett legbecsesb ló-her takarmánnyal nagyobb mennyiségben is szolgálhat. 3)

2) 84ik sz. Az aradi váltótörvényszék részéről, Veidenfeld Zsigmond aradi lakos és kereskedő folyamodása következtében ezenel közhírré tétetik; miképpen egy folyó 1842diki jan. 28dikán folyamodó által saját rendeletére Aradon 300. ezüst forint iránt kibocsátott, aradi fűszeráros Tanecz Ferenczre intézett folyó febr. 12/13dikán helyben fizetendét, ez utóbbi által elfogadott esedező üres forgatmányával ellátott váltó folyó évi febr 8án egyéb irományokkal együtt elveszén; annak birtokosa fölszólítatik: hogy magát folyó évi febr. 14től számítandó 45 nap alatt a fentleirt váltóval alulirt váltótörvényszéknel jelentse; e kitűzött törvényes határidő elteltével a kérdéses váltó megsemmítetnek nyilvánítván. Költ Aradon, a k. váltótörvényszéknek 1842diki febr. 14kén tartott tanácsüléséből B a l o g h I m r e m. k. Váltó tvényszéki h. tollnok.

Szerke szti Jablanczy Ignác. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utca 453.